

Eneco, verbinding en innovatie

Jaarverslag 2015 Eneco Holding N.V.

Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening 2015	92	Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht	136
Geconsolideerde winst- en verliesrekening	92		
Geconsolideerde balans	93		
Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	94	Toelichting per segment	137
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	95		
Geconsolideerd mutatieoverzicht groepsvermogen	96	Overzicht van belangrijkste dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	140
Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening	97	Vennootschappelijke jaarrekening	142
1 Grondslagen voor de financiële verslaggeving	97	Vennootschappelijke winst- en verliesrekening	142
2 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	100	Vennootschappelijke balans	143
Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening	109	Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening	144
3 Opbrengst energielevering, -transport en energie gerelateerde activiteiten	109	1 Waarderingsgrondslagen	144
4 Overige opbrengsten	109	2 Financiële vaste activa	144
5 Personeelsbeloningen	109	3 Eigen vermogen	144
6 Bezoldiging bestuurders en commissarissen	110	4 Rentedragende schulden	145
7 Resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures	111	5 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen	145
8 Financiële baten	111	6 Accountantskosten	145
9 Financiële lasten	111		
10 Belastingen	111	Overige gegevens	147
11 Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	112	1 Gebeurtenissen na balansdatum	147
12 Overheidssubsidies	112	2 Winstbestemming	147
		3 Controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant	148
Toelichting op de geconsolideerde balans	113		
13 Materiële vaste activa	113		
14 Immateriële vaste activa	115		
15 Bedrijfscombinaties	116		
16 Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	116		
17 Uitgestelde belastingen	117		
18 Afgeleide financiële instrumenten	119		
19 Overige financiële vaste activa	121		
20 Activa / passiva aangehouden voor verkoop	121		
21 Handelsdebiteuren	122		
22 Overige vorderingen	122		
23 Liquide middelen	123		
24 Groepsvermogen	123		
25 Personeelsvoorzieningen	125		
26 Overige voorzieningen	126		
27 Rentedragende schulden	127		
28 Handelscrediteuren en overige schulden	128		
29 Operationele leases	128		
30 Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen	128		
31 Transacties met verbonden partijen	130		
32 Beheersing van financiële risico's	130		
33 Kapitaalmanagement	135		
34 Gebeurtenissen na balansdatum	135		

Geconsolideerde jaarrekening 2015

Geconsolideerde winst- en verliesrekening

x € 1 mln.

	Toelichting	2015	2014
Opbrengst energielevering, -transport en energie gerelateerde activiteiten	3	4.054	4.343
Inkoop energie, transport en energie gerelateerde activiteiten		2.417	2.766
Brutomarge		1.637	1.577
Overige opbrengsten	4	228	247
Brutomarge en overige opbrengsten		1.865	1.824
Personeelsbeloningen	5	394	414
Uitbesteed werk en andere externe kosten		616	653
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties materiële vaste activa	13	461	289
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties immateriële vaste activa	14	34	56
Overige bedrijfskosten		26	49
Bedrijfskosten		1.531	1.461
Bedrijfsresultaat		334	363
Aandeel in resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures	7	9	14
Financiële baten	8	6	14
Financiële lasten	9	-80	-114
Resultaat voor belastingen		269	277
Belastingen	10	-61	-71
Resultaat na belastingen uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		208	206
Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten	11	-	-
Resultaat na belastingen		208	206
Resultaatverdeling:			
Resultaat toe te rekenen aan houders achtergestelde eeuwigdurende obligatielening Eneco Holding N.V. (na belastingen)		12	1
Resultaat toe te rekenen aan minderheidsaandeelhouders		-	-
Resultaat toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.		196	205
Resultaat na belastingen		208	206

Geconsolideerde balans

x € 1 mln.

Toelichting

Per 31 december 2015

Per 31 december 2014

Vaste activa			
Materiële vaste activa	13	7.487	7.526
Immateriële vaste activa	14	315	338
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	16	61	58
Uitgestelde belastingvorderingen	17	5	4
Financiële vaste activa			
- Afgeleide financiële instrumenten	18	184	144
- Overige financiële vaste activa	19	42	62
Totaal vaste activa		8.094	8.132
Vlottende activa			
Activa aangehouden voor verkoop	20	325	121
Immateriële activa		23	11
Voorraden		71	59
Handelsdebiteuren	21	604	747
Overige vorderingen ¹	22	196	164
Afgeleide financiële instrumenten	18	221	248
Liquide middelen	23	367	606
Totaal vlottende activa ¹		1.807	1.956
TOTAAL ACTIVA ¹		9.901	10.088
Groepsvermogen			
Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.	24	4.845	4.683
Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	24	501	501
Minderheidsbelangen	24	4	4
Totaal groepsvermogen		5.350	5.188
Langlopende verplichtingen			
Personeelsvoorzieningen	25	34	32
Overige voorzieningen	26	82	86
Uitgestelde belastingverplichtingen	17	431	424
Afgeleide financiële instrumenten	18	141	176
Rentedragende schulden	27	1.789	1.785
Overige schulden	28	438	419
Totaal langlopende verplichtingen		2.915	2.922
Kortlopende verplichtingen			
Passiva aangehouden voor verkoop	20	18	1
Personeelsvoorzieningen	25	8	3
Overige voorzieningen	26	5	30
Afgeleide financiële instrumenten	18	164	225
Rentedragende schulden	27	54	115
Actuele belastingverplichtingen		87	42
Handelscrediteuren en overige schulden ¹	28	1.300	1.562
Totaal kortlopende verplichtingen ¹		1.636	1.978
TOTAAL PASSIVA ¹		9.901	10.088

¹ Gegevens 2014 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Geconsolideerd overzicht gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

x € 1 mln.

2015

2014

Resultaat na belastingen	2015	2014
	208	206
Niet-gerealiseerde resultaten die niet via de winst- en verliesrekening worden afgewikkeld	-	-
Niet-gerealiseerde resultaten die wel via de winst- en verliesrekening worden afgewikkeld		
Translatieverschillen	22	20
Ongerealiseerd resultaat kasstroomafdekkingen	72	-4
Uitgestelde belastingverplichtingen kasstroomafdekkingen en afdekking netto-investering in buitenlandse entiteiten	-18	1
Totaal niet-gerealiseerde resultaten	76	17
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	284	223
Resultaatverdeling:		
Houders achtergestelde eeuwigdurende obligatielening Eneco Holding N.V. (na belastingen)	12	1
Minderheidsaandeelhouders	-	-
Aandeelhouders Eneco Holding N.V.	272	222
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	284	223

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

x € 1 mln.

2015

2014

	2015	2014
Resultaat na belastingen	208	206
Aanpassingen voor:		
· Financiële baten en lasten in het resultaat	74	100
· Belastingen ten laste van het resultaat	61	71
· Resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures	-9	-14
· Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties materiële en immateriële vaste activa	495	345
· Resultaat bij verkoop materiële en immateriële vaste activa	5	10
· Mutatie werkkapitaal	-88	141
· Mutatie voorzieningen, afgeleide financiële instrumenten en overige	34	57
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	780	916
Ontvangen dividend van geassocieerde deelnemingen en joint ventures	2	1
Betaalde rente	-75	-96
Ontvangen rente	7	7
Overige ontvangen financiële baten	-	5
Betaalde / ontvangen vennootschapsbelasting	-25	-3
Kasstroom uit operationele activiteiten	689	830
Nieuw verstrekte leningen	-18	-5
Aflossing verstrekte leningen	27	50
Acquisitie dochterondernemingen	-50	-31
Acquisitie joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	-1	-4
Desinvestering joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen	3	-
Investeringen materiële vaste activa	-706	-839
Desinvesteringen materiële vaste activa	21	3
Investeringen immateriële vaste activa	-9	-3
Desinvesteringen activa aangehouden voor verkoop	34	85
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-699	-744
Dividendbetalingen	-104	-120
Uitgifte achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-	493
Vergoeding achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-16	-
Aflossing langlopende rentedragende schulden	-37	-178
Aflossing kortlopende rentedragende schulden ¹	-70	-11
Nieuw verkregen langlopende rentedragende schulden	6	9
Nieuw verkregen kortlopende rentedragende schulden ¹	-	70
Aankoop belang minderheidsaandeelhouders	-8	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-229	263
Mutatie liquide middelen:	-239	349
Saldo liquide middelen per 1 januari	606	238
Saldo liquide middelen geacquireerde dochterondernemingen	-	23
Saldo liquide middelen desinvestering dochterondernemingen en inkrimping consolidatiekring	-	-4
Saldo liquide middelen per 31 december	367	606

¹ Gegevens 2014 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Geconsolideerd mutatieoverzicht groepsvermogen

Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.

x € 1 mln.	Gestort en opgevraagd kapitaal	Agio-reserve	Herwaarderings-reserve	Reserve translatie-verschillen	Reserve kasstroom afdekkingen	Ingehouden resultaten	Onverdeeld resultaat	Totaal eigen vermogen	Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	Minderheids-belangen	Totaal groeps-vermogen
Per 1 januari 2014	497	381	861	4	-32	2.636	241	4.588	-	5	4.593
Herclassificatie netto-afschrijving netwerken gereguleerd (na belastingen)	-	-	-40	-	-	40	-	-	-	-	-
Translatieverschillen	-	-	-	20	-	-	-	20	-	-	20
Ongerealiseerd resultaat kasstroomafdekkingen	-	-	-	-	-4	-	-	-4	-	-	-4
Uitgestelde belastingverplichtingen kasstroomafdekkingen	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	1
Totaal niet-gerealiseerde resultaten, rechtstreeks verwerkt in het groepsvermogen	-	-	-40	20	-3	40	-	17	-	-	17
Resultaat na belastingen 2014	-	-	-	-	-	-	205	205	1	-	206
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-	-	-40	20	-3	40	205	222	1	-	223
Winstbestemming 2013	-	-	-	-	-	121	-121	-	-	-	-
Dividend met betrekking tot 2013	-	-	-	-	-	-	-120	-120	-	-1	-121
Disagio en kosten uitgifte achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-	-	-	-	-	-8	-	-8	-	-	-8
Belastingen vergoeding en kosten achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	1
Uitgifte achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-	-	-	-	-	-	-	-	500	-	500
Reclassificatie	-	-	-	-1	-	1	-	-	-	-	-
Per 31 december 2014	497	381	821	23	-35	2.791	205	4.683	501	4	5.188
Herclassificatie afschrijving netwerken gereguleerd (na belastingen)	-	-	-42	-	-	42	-	-	-	-	-
Translatieverschillen	-	-	-	22	-	-	-	22	-	-	22
Ongerealiseerd resultaat kasstroomafdekkingen	-	-	-	-	72	-	-	72	-	-	72
Uitgestelde belastingverplichtingen kasstroomafdekkingen	-	-	-	-	-18	-	-	-18	-	-	-18
Totaal niet-gerealiseerde resultaten, rechtstreeks verwerkt in het groepsvermogen	-	-	-42	22	54	42	-	76	-	-	76
Resultaat na belastingen 2015	-	-	-	-	-	-	196	196	12	-	208
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	-	-	-42	22	54	42	196	272	12	-	284
Winstbestemming 2014	-	-	-	-	-	102	-102	-	-	-	-
Dividend met betrekking tot 2014	-	-	-	-	-	-	-103	-103	-	-	-103
Kapitaalstorting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Vergoeding achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-	-	-	-	-	-	-	-	-16	-	-16
Belastingen vergoeding achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	4
Aankoop belang minderheidsaandeelhouders	-	-	-	-	-	-8	-	-8	-	-	-8
Reclassificatie	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-1	-
Per 31 december 2015	497	381	779	45	19	2.928	196	4.845	501	4	5.350

Toelichting op de geconsolideerde jaarrekening

1. Grondslagen voor de financiële verslaggeving

1.1 Algemene informatie

Eneco Holding N.V. ('de vennootschap') is een structuurvennootschap naar Nederlands recht, statutair gevestigd te Rotterdam en houdstermaatschappij van dochterondernemingen, deelnemingen in joint operations en joint ventures alsmede geassocieerde deelnemingen (als groep aangeduid als 'Eneco', 'Eneco Groep' of 'Groep').

Eneco Groep richt zich enerzijds op innovatieve energiediensten en producten. Hiermee kunnen klanten energie beparen, zelf of samen duurzame energie opwekken en energie terugleveren aan het energienet. Anderzijds verzorgt Eneco het transport van energie (elektriciteit, gas en warmte). Vanuit haar missie 'duurzame energie voor iedereen' investeert Eneco Groep in de verdere verduurzaming van de energieketen met als doel energie ook op langere termijn schoon, leverbaar en betaalbaar te houden voor onze klanten. Eneco is behalve in Nederland ook actief in België, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

De belangrijkste strategische samenwerkingsverbanden betreffen deelnemingen, participaties en lidmaatschappen in windparken, zowel onshore als offshore, in startups en in coöperaties. Daarnaast neemt Eneco ook deel in de energiecentrale Enecogen VOF en in Groene Energie Administratie B.V. (Greenchoice).

Voor meer informatie over de samenstelling van de Groep en de classificatie volgens IFRS wordt verwezen naar het onderdeel 'Toelichting per segment' en de paragraaf 'Overzicht van belangrijkste dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen'.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld door de Raad van Bestuur van de vennootschap en vrijgegeven voor publicatie op 9 maart 2016. De jaarrekening 2015 is ondertekend door de Raad van Commissarissen in de vergadering van 19 februari 2016 en zal op 23 maart 2016 ter vaststelling worden voorgelegd aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.

Tenzij anders vermeld, zijn alle bedragen opgenomen in de jaarrekening in miljoenen euro.

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de per 31 december 2015 geldende International Financial Reporting Standards (IFRS), zoals goedgekeurd door de Europese Commissie, en Titel 9 Boek 2 BW. Waar noodzakelijk zijn waarderingsgrondslagen van joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen in overeenstemming gebracht met die van Eneco Holding N.V. De geconsolideerde jaarrekening is met toepassing van het continuïteits- en het toerekeningsbeginsel opgesteld.

De vennootschappelijke winst- en verliesrekening wordt op grond van artikel 402, Titel 9 Boek 2 BW in beknopte vorm weergegeven.

1.2 Nieuwe of gewijzigde IFRS-standaarden

De Europese Commissie heeft met ingang van 1 januari 2015 de volgende nieuwe of gewijzigde IFRS-standaarden overgenomen die voor Eneco relevant zijn en die ook zijn toegepast in de jaarrekening 2015:

- IFRIC 21 'Levies' behandelt de vraag op welk moment een heffing ('levy') als een schuld in de balans moet worden verwerkt. Dit betreft een verplichting die door een overheid (lokaal, nationaal of internationaal) via wet- en regelgeving wordt opgelegd aan ondernemingen, anders dan belastingen die onder een andere standaard vallen (zoals winstbelasting volgens IAS 12 'Winstbelastingen') en boetes/andere maatregelen die het gevolg zijn van het niet voldoen aan wet- en regelgeving. Het begrip 'obligating event' staat centraal in IFRIC 21: dit is de gebeurtenis of activiteit die de betaling van de belasting of heffing veroorzaakt. Voor Eneco zijn de belangrijkste belasting- en heffingscategorieën, waaronder de OZB en precarioheffing, in dit kader beoordeeld. Dit leidt niet tot aanpassing van reeds bestaande accounting procedures. Deze nieuwe interpretatie heeft daarom geen gevolgen voor de jaarcijfers 2015.

- 'Annual Improvements: 2010-2012 Cycle': dit betreft minimale aanpassingen en verbeteringen in reeds bestaande standaarden. Voor Eneco zijn de belangrijkste punten:
 - IAS 16 'Materiële Vaste Activa' en IAS 38 'Immateriële Activa': deze wijzigingen geven nadere bepalingen voor de waardering van (im)materiële vaste activa tegen reële waarde ('revaluation model') ten aanzien van de herwaardering van de (bruto) boekwaarde van het actief en de geaccumuleerde afschrijving/amortisatie; deze aanpassingen hebben geen gevolgen voor de jaarcijfers 2015 aangezien er dit jaar geen herwaardering van deze activa heeft plaatsgevonden;
 - IFRS 3 'Bedrijfscombinaties': de wijziging verduidelijkt dat het bedrag van de voorwaardelijke vergoeding ('contingent consideration') op een rapportagedatum altijd tegen de reële waarde bepaald moet worden, ongeacht of dit bedrag wel of niet als een financieel instrument volgens IAS 39 'Financiële Instrumenten: Opname en Waardering' geassocieerd kan worden. Waardeveranderingen in de reële waarde worden in de winst- en verliesrekening verantwoord, behalve als deze binnen de 1jaarsperiode ('measurement period') vallen; deze aanpassing heeft geen gevolgen voor de jaarcijfers 2015;
 - IFRS 8 'Operationele Segmenten': de veranderingen bepalen dat het management aangeeft welke veronderstellingen er ten grondslag liggen aan de aggregatiecriteria om tot een bepaalde segmentindeling te komen, inclusief een beschrijving van die segmenten en de economische indicatoren die zijn beoordeeld voor het bepalen of de bedrijfssegmenten dezelfde economische eigenschappen hebben; verder dient de aansluiting tussen de activa per bedrijfssegment en de totale activa alleen toegelicht te worden indien de activa van deze segmenten periodiek worden gerapporteerd aan de 'chief operating decision-maker' (i.c. Raad van Bestuur); Eneco past deze aggregatiecriteria niet toe, maar voegt wel een aantal bedrijfssegmenten samen omdat deze afzonderlijk niet als 'rapportage-segment' zijn aan te merken. Verder neemt Eneco reeds de gevraagde aansluiting van de activa op in de toelichting over de gesegmenteerde informatie.

De volgende wijzigingen in bestaande IFRS-standaarden die door de Europese Commissie zijn goedgekeurd maar nog niet verplicht van toepassing in 2015, zijn relevant voor Eneco en zullen worden toegepast vanaf 1 januari 2016:

- IFRS 11 'Joint Arrangements': dit betreft een wijziging die aangeeft dat als een joint operation een 'business' betreft, de investering in die joint operation als een business combination volgens de principes van IFRS 3 'Business Combinations' verwerkt moet worden. Dat betekent dat alle activa en passiva tegen reële waarde worden opgenomen en, indien van toepassing, ook goodwill wordt verantwoord.
- IAS 1 'Presentation of financial statements': dit is de eerste wijziging van deze standaard in het kader van het IASB-project 'Disclosure Initiative' dat gaat over de herziening van de toelichting in de jaarrekening. De wijzigingen betreffen onder meer:
 - Materialiteit en aggregatie: het is een entiteit niet toegestaan om belangrijke informatie achterwege te laten in de jaarrekening door bijvoorbeeld het aggregeren van materiële en niet-materiële informatie of door bepaalde materiële posten te aggregeren die verschillend van aard/functie zijn; een specifieke toelichting hoeft niet te worden opgenomen als de informatie daarin niet materieel is, ook al schrijft een andere IFRS-standaard voor om dat punt toe te lichten;
 - Verduidelijking in de standaard inzake het al dan niet opnemen van een apart line item in de balans en winst- en verliesrekening (inclusief het overzicht met de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten);
 - Overzicht gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten: duidelijker opnemen wat het aandeel is in het overzicht met de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten van deelnemingen die volgens de 'equity method' zijn verwerkt (joint ventures en geassocieerde deelnemingen);
 - Opnemen van toelichtingen: entiteiten hebben flexibiliteit bij het opzetten van de structuur van de toelichtingen in de jaarrekening en deze wijzigingen geven aan hoe een systematische volgorde van de toelichtingen bepaald moet worden.

Overige nieuwe IFRS-standaarden, wijzigingen in bestaande standaarden en nieuwe interpretaties die niet relevant zijn voor Eneco of die nog niet zijn goedgekeurd door de Europese Commissie worden niet nader toegelicht.

1.3 Grondslagen voor de consolidatie

De geconsolideerde jaarrekening omvat Eneco Holding N.V., haar dochterondernemingen en het proportionele deel van haar joint operations, alsmede niet-geconsolideerde joint ventures, geassocieerde deelnemingen en overige kapitaalbelangen.

Dochterondernemingen

Een dochteronderneming is een onderneming waarover de vennootschap beslissende zeggenschap heeft. Dit houdt in dat de vennootschap direct dan wel indirect de financiële en operationele bedrijfsvoering van die onderneming beheerst met als doel economische voordelen te verkrijgen uit de activiteiten van die onderneming. Zeggenschap is gebaseerd op het feit of de investeerder (1) overheersende zeggenschap heeft over de entiteit, (2) onderhevig is aan, en rechten heeft op, variabele rendementen uit de investering in de entiteit en (3) de mogelijkheid heeft om zijn overheersende zeggenschap te gebruiken om het bedrag van deze rendementen te beïnvloeden. Over het algemeen heeft de vennootschap meer dan de helft van de aandelen van haar dochterondernemingen.

De jaarrekening van een dochteronderneming wordt volgens de integrale consolidatiemethode in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen vanaf de datum dat beslissende zeggenschap is verworven tot het moment dat die beslissende zeggenschap niet meer bestaat. Bij de bepaling of sprake is van beslissende zeggenschap worden ook potentiële stemrechten meegenomen die onmiddellijk kunnen worden uitgeoefend. Volgens de integrale consolidatiemethode worden in de geconsolideerde jaarrekening de activa, passiva, baten en lasten van dochterondernemingen voor 100% opgenomen. Intercompany-balansposities, -transacties en resultaten op dergelijke transacties tussen dochterondernemingen worden geëlimineerd.

Minderheidsbelangen (aandeel derden) bestaan uit het kapitaalbelang toebehorend aan de minderheidsaandeelhouders van de reële waarde van de activa en passiva die identificeerbaar waren bij de overname van een dochteronderneming en het minderheidsbelang in de veranderingen van het eigen vermogen die daarna hebben plaatsgevonden. Minderheidsbelangen van derden in het eigen vermogen en het resultaat van dochterondernemingen worden afzonderlijk gepresenteerd.

Joint operations / Joint ventures

Joint operations en joint ventures zijn ondernemingen voor samenwerkingsverbanden, waarvoor contractueel met één of meerdere partijen is overeengekomen, dat zij gezamenlijke beslissende zeggenschap hebben over die onderneming. Hierbij wordt onder een joint operation ('gezamenlijke bedrijfsactiviteit') verstaan een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, recht hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten op de netto-activa van de overeenkomst hebben.

Joint operations worden 'proportioneel verwerkt' terwijl joint ventures op basis van de 'equity method' worden opgenomen volgens de waarderingsgrondslagen van de Eneco Groep. Dit gebeurt vanaf de datum dat gezamenlijke zeggenschap is verkregen tot het moment dat die gezamenlijke zeggenschap niet meer bestaat. Volgens de methode van 'proportioneel verwerken' worden in de geconsolideerde jaarrekening Eneco's activa, passiva, baten en lasten opgenomen, alsmede de gezamenlijke activa, passiva, baten en lasten naar evenredigheid van het belang in de joint operation.

Geassocieerde deelnemingen

Een geassocieerde deelneming is een onderneming waarop invloed van betekenis wordt uitgeoefend op het financiële en operationele beleid, maar waarbij geen beslissende zeggenschap aanwezig is. Over het algemeen betreft dit een aandeel van 20% tot 50% van de stemrechten in de geassocieerde deelneming.

Het aandeel in geassocieerde deelnemingen wordt in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode. Hierbij vindt eerste opname plaats tegen historische kostprijs waarbij de boekwaarde wordt aangepast met het aandeel in het resultaat. Ontvangen dividenden worden op de boekwaarde in mindering gebracht. Geassocieerde deelnemingen worden opgenomen vanaf het moment dat invloed van betekenis is verworven tot het moment dat die invloed niet meer bestaat. Resultaten van transacties met geassocieerde deelnemingen worden geëlimineerd naar rato van het kapitaalbelang in de geassocieerde deelneming. Eventuele bijzondere waardeverminderingen van geassocieerde deelnemingen worden niet geëlimineerd.

Verliezen op geassocieerde deelnemingen worden verwerkt tot het bedrag van de netto-investering in de deelneming, waarin naast de boekwaarde ook eventueel verstrekte leningen aan de deelneming zijn begrepen. Voor het aandeel in verdere verliezen wordt alleen een voorziening opgenomen indien Eneco zich daarvoor aansprakelijk heeft gesteld.

Overige kapitaalbelangen

Overige kapitaalbelangen zijn investeringen in ondernemingen waarin Eneco een belang heeft en geen beslissende zeggenschap of invloed van betekenis kan uitoefenen. Deze belangen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Indien de reële waarde niet betrouwbaar te bepalen is, wordt het kapitaalbelang gewaardeerd tegen historische kostprijs. Dividenden worden verantwoord in het resultaat op het moment dat deze opeisbaar zijn.

2. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

2.1 Algemeen

Hierna worden de belangrijkste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling samengevat die zijn gehanteerd bij het opstellen van de jaarrekening 2015.

De waarderingsgrondslagen in deze jaarrekening zijn consistent met de waarderingsgrondslagen toegepast in de jaarrekening 2014, met uitzondering van invloeden van nieuw toegepaste en gewijzigde standaarden, zoals vermeld in paragraaf 1.2 'Nieuwe of gewijzigde IFRS-standaarden'.

Schattingen, aannames en veronderstellingen

Voor het opmaken van deze jaarrekening zijn schattingen, aannames en veronderstellingen gehanteerd die van invloed zijn op verantwoorde bedragen en op de niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen. Dit betreft in het bijzonder de opbrengst van verkopen aan kleinverbruikers, de gebruiksduren van materiële vaste activa, de bepaling van de reële waarde van de relevante activa en verplichtingen, bijzondere waardeverminderingen van activa en de omvang van voorzieningen. De schattingen, aannames en veronderstellingen die zijn gemaakt, zijn gebaseerd op marktgegevens, kennis, ervaring uit het verleden en andere factoren die onder de gegeven omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De werkelijke resultaten kunnen echter afwijken van de gemaakte schattingen. Schattingen, aannames en veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Schattingswijzigingen worden verwerkt in de periode waarin de schattingen worden herzien indien de wijzigingen alleen op deze periode betrekking hebben. Indien de schattingswijziging tevens betrekking heeft op toekomstige perioden vindt wijziging prospectief plaats in de hiervoor relevante perioden. Eventuele bijzonderheden ten aanzien van schattingen, aannames en veronderstellingen zijn hierna opgenomen bij de toelichtingen van de resultaat- en balansposten.

Bijzondere waardevermindering van activa

Van een bijzondere waardevermindering is sprake indien de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde. De realiseerbare waarde van een actief is gelijk aan de hoogste van de verkoopprijs minus verkoopkosten of de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde van een actief wordt bepaald op basis van de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen. Deze contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet vóór belastingen waarin de tijdswaarde van geld en de specifieke risico's van het actief tot uitdrukking komen. Voor activa die niet zelfstandig kasstromen genereren en afhankelijk zijn van de kasstromen van andere activa of groepen van activa, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor de kasstroomgenererende eenheid waarvan de betreffende activa deel uitmaken.

Een kasstroomgenererende eenheid is de kleinste identificeerbare groep activa die zelfstandig kasstromen genereert die grotendeels onafhankelijk zijn van de kasstromen uit andere activa of groepen van activa. Kasstroomgenererende eenheden worden onderscheiden op basis van de economische samenhang tussen activa en het genereren van externe kasstromen en niet op basis van afzonderlijke juridische entiteiten.

Goodwill wordt bij eerste vaststelling toegewezen aan een of meerdere kasstroomgenererende eenheden, in overeenstemming met de wijze waarop intern de goodwill door het management wordt beoordeeld.

Halfjaarlijks wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen. Als een dergelijke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde bepaald voor het betreffende actief of de kasstroomgenererende eenheid. Voor goodwill wordt jaarlijks de realiseerbare waarde bepaald.

Als de boekwaarde van aan kasstroomgenererende eenheden toegewezen activa hoger is dan de realiseerbare waarde wordt de boekwaarde tot de realiseerbare waarde teruggebracht. Deze bijzondere waardevermindering wordt ten laste van het resultaat gebracht. Een bijzondere waardevermindering van een kasstroomgenererende eenheid wordt eerst in mindering gebracht op de goodwill die aan de desbetreffende eenheid (of groepen van eenheden) is toegewezen en vervolgens naar rato in mindering gebracht op de boekwaarde van de overige activa van de betreffende eenheid (of groepen van eenheden).

Een eerder verantwoorde bijzondere waardevermindering kan worden teruggenomen ten gunste van het resultaat als de oorzaak van vermindering die daarvoor bestond niet langer bestaat of is veranderd. Een bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggenomen tot het bedrag van de oorspronkelijke boekwaarde, verminderd met reguliere afschrijvingen. Bijzondere waardeverminderingen op goodwill worden niet teruggenomen.

Vreemde valuta

De euro (€) is de functionele valuta van Eneco en is eveneens de valuta waarin de jaarrekening wordt gepresenteerd. Transacties in vreemde valuta worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers op de datum waarop deze transacties plaatsvinden. In vreemde valuta luidende monetaire activa en verplichtingen op balansdatum worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers op balansdatum. Valutakoersverschillen die optreden bij de omrekening worden verwerkt in het resultaat.

Indien de functionele valuta van buitenlandse dochterondernemingen, joint operations, joint ventures of geassocieerde deelnemingen afwijkt van de euro, worden de koersverschillen als gevolg van omrekening verantwoord onder translatieverschillen in het eigen vermogen. Het cumulatieve translatieverschil wordt ten gunste, respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht bij eventuele verkoop van een buitenlandse dochteronderneming, joint operation, joint venture of geassocieerde deelneming.

Saldering

Actief- en passiefposten worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens sprake is van intentie tot saldering. Indien de intentie of daadwerkelijke gesaldeerde afwikkeling ontbreekt, wordt per contract bepaald of sprake is van een actief- of een passiefpost.

Segmentatie

Bedrijfssegmenten worden onderscheiden in overeenstemming met de bestuurlijke en interne rapportagestructuur van Eneco. De resultaten van de bedrijfssegmenten worden regelmatig beoordeeld door de Raad van Bestuur (chief operating decision maker) teneinde beslissingen te nemen over de aan het segment toe te kennen middelen en om financiële prestaties van het segment te evalueren.

De verrekenprijzen die aan interne opbrengsten en kosten ten grondslag liggen zijn gebaseerd op marktconforme prijzen en voorwaarden. De waarderingsgrondslagen van de groep worden ook voor de segmentrapportage gehanteerd. In het resultaat per segment zijn niet opgenomen de financiële baten en lasten, het aandeel in het resultaat van geassocieerde deelnemingen en joint ventures en de belastinglast.

2.2 Opbrengsten

Opbrengsten worden verantwoord wanneer het waarschijnlijk is dat de economische voordelen aan Eneco toekomen en de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden vastgesteld. Opbrengsten worden verantwoord onder aftrek van kortingen, belastingen en heffingen, zoals energie- en omzetbelasting. Bedragen die worden gefactureerd en geïncasseerd voor derden worden niet als opbrengst verantwoord.

Energielevering en transport

Opbrengsten uit de verkoop van energie en transportdiensten aan eindverbruikers worden opgenomen op het moment van levering. Bij levering worden de voordelen van het eigendom en het risico van een eventuele waardevermindering overgedragen aan de afnemer.

Gereguleerde opbrengsten voor elektriciteit, gas en meetdiensten worden maandelijks afgerekend aan grootverbruikers op basis van meterstanden. Vanaf 1 augustus 2013 is het verplicht leveranciersmodel voor kleinverbruik in werking getreden. De transportomzet wordt door de energieleveranciers met een vertraging van een maand afgedragen aan het netwerkbedrijf.

Nacalculaties uit hoofde van de geldende reguleringsmethodiek die via gereguleerde tariefbesluiten worden verrekend, worden als omzet verantwoord in het jaar dat het tarief daadwerkelijk wordt gerealiseerd op basis van de verrichte dienstverlening in dat jaar.

Energie gerelateerde activiteiten

De opbrengsten uit de aanleg, onderhoud en verhuur van energie-installaties en verbruikstoestellen alsmede uit de verkoop van zonnepanelen en abonnementen op slimme thermostaten zijn opgenomen als opbrengsten uit energie gerelateerde activiteiten.

Diensten en projecten in opdracht van derden

Zodra opbrengsten voldoende zeker zijn, worden deze in het resultaat verwerkt volgens de methode van winstneming naar rato van de verrichte prestaties (percentage of completion). De mate waarin prestaties zijn verricht wordt bepaald op basis van de verhouding tussen de geboekte kosten en de totaal verwachte kosten dan wel aan de hand van beoordeling van verrichte werkzaamheden.

Handel in energiecommodities en CO₂-emissierechten

In- en verkoopcontracten van energiecommodities en emissierechten, die niet voor eigen gebruik maar voor handelsdoeleinden zijn aangegaan, worden vrijwel gelijktijdig tegengesloten met verkoop- respectievelijk inkoopcontracten. Winsten of verliezen van dergelijke handelstransacties worden gesaldeerd verwerkt onder de post overige opbrengsten vanaf het moment dat de

desbetreffende transacties worden afgesloten. Winsten of verliezen uit herwaardering naar reële waarde van handelscontracten worden direct in het resultaat verwerkt onder de post overige opbrengsten.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer het redelijk zeker is dat aan de voorwaarden voor verkrijging is of wordt voldaan en dat de subsidies zijn of worden ontvangen. Exploitatiesubsidies ter compensatie voor kosten worden als opbrengsten verantwoord in de periode waarin die kosten worden gemaakt.

2.3 Inkoopkosten energie

De inkoopkosten van energiecontracten en -commodities die bestemd zijn voor eigen gebruik worden in dezelfde periode verantwoord als de periode waarin de opbrengst van de verkoop wordt gerealiseerd.

2.4 Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten omvatten de rentebaten van belegde en uitstaande middelen, dividendopbrengsten van overige kapitaalbelangen, rentelasten van opgenomen gelden, valutakoersresultaten en winsten en verliezen op financiële afdekkingsinstrumenten die in het resultaat worden verwerkt. Rentebaten en -lasten worden opgenomen volgens de effectieve rentemethode. Dividendopbrengsten van overige kapitaalbelangen worden verantwoord zodra deze opeisbaar zijn.

2.5 Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat omvatten de actuele belastingen en de mutaties in de uitgestelde belastingen. Deze bedragen worden ten laste van het resultaat gebracht, tenzij het posten betreffen die rechtstreeks in het eigen vermogen worden opgenomen.

De actuele belastingen betreffen de bedragen die waarschijnlijk verschuldigd en verrekenbaar zijn over het fiscale resultaat van het verslagjaar. Deze zijn berekend op basis van de geldende belastingwetgeving en -tarieven.

Belastingen op het resultaat omvatten alle belastingen die zijn gebaseerd op fiscale winsten en verliezen, inclusief belastingen die door dochterondernemingen, geassocieerde deelnemingen of joint ventures zijn verschuldigd op uitkeringen aan Eneco Holding N.V.

Additionele belastingen op het resultaat voor dividenduitkeringen worden gelijktijdig verwerkt met de verplichting om het betreffende dividend uit te keren.

2.6 Materiële vaste activa

Netwerken en netwerkgerelateerde activa in het gereuleerde domein

De netwerken en netwerkgerelateerde activa van Stedin in het gereuleerde domein worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde wordt verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

De reële waarde van deze netwerkactiva wordt periodiek vastgesteld per aanvang van een nieuwe reguleringsperiode. Indien de reële waarde tussentijds significant afwijkt van de boekwaarde, zal een aanpassing van de herwaardering plaatsvinden. Een toename van de boekwaarde als gevolg van een herwaardering van netwerken en netwerkgerelateerde activa in het gereuleerde domein, wordt rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt via de herwaarderingsreserve. Een afname van de boekwaarde wordt eveneens rechtstreeks in het eigen vermogen verwerkt via de herwaarderingsreserve, voor zover deze afname een voorafgaande toename van hetzelfde actief niet overschrijdt. Indien wel sprake is van een overschrijding, wordt deze verantwoord ten laste van het resultaat.

Periodiek wordt het verschil tussen afschrijving op basis van de geherwaardeerde boekwaarde en de afschrijving op basis van de oorspronkelijke kostprijs, onder aftrek van uitgestelde belastingen, overgeboekt van de herwaarderingsreserve naar de reserve ingehouden resultaten.

Overige materiële vaste activa

De overige materiële vaste activa worden opgenomen tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kostprijs omvat de initiële aankoopprijs vermeerderd met alle rechtstreeks toerekenbare kosten. De kostprijs van activa die in eigen beheer worden vervaardigd bestaat uit kosten van materiaal en diensten, kosten van directe manuren en overige direct toerekenbare kosten. Kostenbijdragen van derden en overheidssubsidies worden op de kostprijs in mindering gebracht, voorzover dit geen bijdragen van afnemers betreffen. Mits daarvoor een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting bestaat wordt in de kostprijs een contant gemaakte schatting opgenomen van het bedrag dat naar verwachting bij het einde van het gebruik van het actief nodig is voor ontmanteling, sloop, verwijdering en herstel tot de oorspronkelijke staat van de locatie waar het actief is gesitueerd. Financieringskosten (bouwrente) die direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of

productie van een in aanmerking komend actief worden in de kostprijs opgenomen. Als een actief uit meerdere significante componenten met onderscheiden gebruiksduren bestaat, worden deze componenten afzonderlijk opgenomen.

Overheidssubsidies

Overheidssubsidies worden opgenomen wanneer het redelijk zeker is dat aan de voorwaarden voor verkrijging is of wordt voldaan en dat de subsidies zijn of worden ontvangen. Investeringsubsidies ter compensatie van de kosten van een actief worden op de kostprijs van dat actief in mindering gebracht en vervolgens gedurende de gebruiksduur van dat actief meegenomen in de berekening van de afschrijvingen.

Uitgaven na eerste opname

Latere uitgaven worden alleen aan de boekwaarde van een actief toegevoegd indien en voor zover daardoor de toestand van het actief is verbeterd ten opzichte van zijn oorspronkelijk geraamde prestatienorm. Reparatie en onderhoud worden als last genomen in de periode dat de betreffende kosten ontstaan.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht volgens de lineaire methode op basis van de geschatte gebruiksduur, rekening houdend met de geschatte restwaarde. De gebruiksduur en restwaarde worden jaarlijks beoordeeld, eventuele aanpassingen worden prospectief verwerkt. Op grond, terreinen en activa in aanbouw wordt niet afgeschreven.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Bedrijfsgebouwen	25 - 50
Machines en installaties	10 - 50
Netwerken gereguleerd	10 - 50
Overige bedrijfsmiddelen	3 - 25

2.7 Leases (Eneco als lessee)

Lease-overeenkomsten waarbij Eneco als lessee feitelijk alle voordelen en risico's van eigendom heeft, worden aangemerkt als financiële lease. Indien dit niet het geval is, worden deze overeenkomsten opgenomen en verwerkt als operationele lease.

Materiële vaste activa, die middels financiële lease zijn verworven worden bij aanvang van de lease opgenomen tegen de reële waarde van het geleasede actief, of indien lager, de contante waarde van de leasebetalingen. De desbetreffende activa worden daarna verantwoord volgens de grondslagen voor materiële vaste activa. De leasebetalingen worden gesplitst in een rentecomponent en een aflossingscomponent. De rentecomponent is gebaseerd op de constante periodieke rente over de boekwaarde van de investering. De rentecomponent wordt in de desbetreffende periode ten laste gebracht van het resultaat en de aflossing wordt in mindering gebracht op de leaseverplichting.

Betalingen uit hoofde van operationele leases worden lineair over de leaseperiode als last in het resultaat verwerkt.

2.8 Goodwill

De overnameprijs van een dochteronderneming, joint venture of geassocieerde deelneming is gelijk aan het bedrag dat voor de verwerving van het kapitaalbelang is betaald. Wanneer deze overnameprijs hoger is dan het aandeel in de reële waarde op verwervingsdatum van de identificeerbare activa, passiva en voorwaardelijke verplichtingen, wordt het meerdere verantwoord als goodwill. Een eventueel negatief verschil wordt verwerkt als bate ten gunste van het resultaat (badwill).

Goodwill wordt gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met bijzondere waardeverminderingen (impairments). Goodwill wordt toegerekend aan één of meerdere kasstroomgenererende eenheden. Jaarlijks wordt getoetst of goodwill een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan.

Betaalde goodwill bij de overname van dochterondernemingen en joint operations wordt in de balans opgenomen onder de immateriële vaste activa. Goodwill die is betaald voor het verkrijgen van een joint venture of geassocieerde deelneming is opgenomen in de verkrijgingsprijs.

2.9 Overige immateriële vaste activa

Overige immateriële vaste activa betreffen klantenbestanden verworven bij overnames, software en licenties, concessies, vergunningen, rechten en ontwikkelingskosten. De kosten hiervan worden geactiveerd indien waarschijnlijk is dat deze activa economisch voordeel zullen brengen en de kosten betrouwbaar kunnen worden bepaald. Overige immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met cumulatieve afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen.

Klantenbestanden

Een klantenbestand dat is verkregen van een overgenomen partij wordt bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Deze waarde wordt op de overnamedatum bepaald op basis van de meest recente soortgelijke transacties mits de economische omstandigheden vergelijkbaar zijn, anders wordt de reële waarde bepaald door discontering van geschatte toekomstige nettokasstromen van dit actief.

Software

Software wordt geactiveerd tegen kostprijs. Zowel voor standaardsoftware als maatwerksoftware bestaat de kostprijs uit de eenmalige kosten van licenties, verhoogd met de kosten om de software gebruiksklaar te maken. Alle toerekenbare kosten van softwareproducten, die kwalificeren als immaterieel vast actief, worden tegen kostprijs opgenomen. Kosten van onderhoud van software worden als last verwerkt in de periode waarin deze ontstaan.

Ontwikkelingskosten

Ontwikkelingskosten zijn gericht op de toepassing van kennis verkregen door eigen onderzoek of door derden, voor een plan of ontwerp voor de productie of toepassing van verbeterde materialen, producten, processen, systemen of diensten, voorafgaand aan het begin van commerciële productie of gebruik. Ontwikkelingskosten worden alleen geactiveerd indien deze kunnen worden aangemerkt als immaterieel vast actief, anders worden deze kosten als last genomen in de periode waarin deze zijn ontstaan. Onderzoekskosten zijn gericht op het verwerven van nieuwe wetenschappelijke of technische kennis en inzichten. Deze kosten worden in het resultaat genomen in de periode waarin deze ontstaan.

Afschrijvingen

Afschrijvingen worden ten laste van het resultaat gebracht op basis van de geschatte gebruiksduur en vanaf het moment dat het betreffende actief beschikbaar is voor gebruik. Overige immateriële vaste activa worden afgeschreven volgens de lineaire methode. De restwaarde van deze activa is nihil.

De volgende gebruiksduren worden toegepast:

Categorie	Gebruiksduur in jaren
Klantenbestanden	5 - 20
Licenties	3 - 30
Software	3 - 5
Concessies, vergunningen en rechten	3 - 30
Ontwikkelingskosten	5 - 15

2.10 Emissierechten

Emissierechten worden bij eerste opname onderscheiden naar rechten bestemd voor eigen gebruik (own use) en rechten bestemd voor handelsdoeleinden.

Emissierechten die worden aangehouden om periodiek aan de overheid te kunnen leveren voor de werkelijke CO₂-uitstoot (eigen gebruik) worden opgenomen als immaterieel actief en gewaardeerd tegen kostprijs. Rechten met een vlottend karakter worden gepresenteerd als immateriële activa. Voor deze leveringsverplichting wordt een voorziening aangehouden die eveneens wordt gewaardeerd tegen kostprijs. Ingeval van een verwacht leveringstekort wordt deze voorziening ten laste van het resultaat verhoogd met de laagste van de marktwaarde van dat tekort en de boete die voor dat tekort naar verwachting verschuldigd zal zijn.

Emissierechten die worden aangehouden voor handelsdoeleinden worden verwerkt als afgeleid financieel instrument. De winst of het verlies van de herwaardering naar reële waarde van deze rechten wordt direct in het resultaat verwerkt als overige opbrengsten.

2.11 Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden berekend volgens de balansmethode toegepast op de relevante verschillen die bestaan tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van activa en verplichtingen. Uitgestelde belastingen worden gewaardeerd op basis van de belastingtarieven die naar verwachting van kracht zullen zijn wanneer de vordering wordt gerealiseerd of de verplichting wordt afgewikkeld uitgaande van de geldende belastingwetgeving en -tarieven. Uitgestelde belastingen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Uitgestelde belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare tijdelijke verschillen, de voorwaartse compensatie van fiscale verliezen en de verrekening van ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden indien en voor zover het waarschijnlijk is dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee de niet-gecompenseerde fiscale verliezen en ongebruikte fiscaal verrekenbare tegoeden kunnen worden verrekend.

Uitgestelde belastingvorderingen voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen, joint operations en belangen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures worden alleen opgenomen als het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de nabije toekomst zal worden afgewikkeld en dat toekomstige fiscale winst beschikbaar zal zijn waarmee het tijdelijke verschil kan worden verrekend.

Uitgestelde belastingverplichtingen worden opgenomen voor alle belastbare tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen, joint operations en belangen in geassocieerde deelnemingen en joint ventures, behalve als Eneco het moment kan bepalen waarop het tijdelijke verschil wordt afgewikkeld en het waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil niet in de nabije toekomst zal worden afgewikkeld.

Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden met elkaar gesaldeerd als een juridisch afdwingbaar recht op verrekening van de belastingvorderingen en -verplichtingen bestaat en de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen verband houden met belastingen die door dezelfde belastingautoriteit op dezelfde fiscale eenheid worden geheven.

2.12 Afgeleide financiële instrumenten

Bij de operationele en financieringsactiviteiten worden risico's gelopen door ontwikkelingen in marktprijzen van energierecommodities (elektriciteit, gas, olie e.d.), vreemde valuta, rentestanden en emissierechten. Om deze risico's te beheersen wordt gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten zoals financiële optie-, termijn- en swapcontracten. Voor commoditycontracten wordt bij het aangaan van de transactie vastgesteld of het instrument bestemd is voor eigen gebruik ('own use'), handelsdoeleinden of risicoafdekking (hedging). Afgeleide financiële instrumenten, niet zijnde commoditycontracten, worden in principe alleen aangegaan voor risicoafdekking.

Waardering en verwerking

Afgeleide financiële instrumenten worden gewaardeerd tegen reële waarde. De reële waarde van afgeleide financiële instrumenten is gebaseerd op genoteerde biedprijzen voor gehouden activa of uit te geven verplichtingen en actuele laatprijzen voor te verwerven activa of gehouden verplichtingen (mark-to-market). Voor energierecommoditycontracten geldt dat de waardering van afgeleide financiële instrumenten is gebaseerd op middenkoersen.

Afgeleide financiële instrumenten met een positieve waarde worden opgenomen als kort- (afwikkeling binnen een jaar) of langlopende activa (afwikkeling na een jaar). Instrumenten met een negatieve waarde worden opgenomen onder de kort- of langlopende verplichtingen. Activa en verplichtingen worden per tegenpartij gesaldeerd indien sprake is van een contractueel recht tot salderen en tevens de intentie bestaat om de contracten netto af te wikkelen.

Mutaties in de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten worden direct in het resultaat verwerkt, tenzij de afgeleide financiële instrumenten bestemd zijn voor eigen gebruik of worden gebruikt als risicoafdekking.

Eigen gebruik

Contracten worden aangemerkt voor eigen gebruik als deze worden afgewikkeld door middel van fysieke levering of ontvangst van energierecommodities of emissierechten in overeenstemming met de behoefte van de vennootschap. De transacties op basis van deze contracten worden in het resultaat verantwoord in de periode waarin de levering of ontvangst plaatsvindt (accrual accounting).

Risicoafdekking (hedge accounting)

Contracten worden aangemerkt als afdekkingsinstrument als daarmee het risico op schommelingen in (toekomstige) kasstromen die het resultaat kunnen beïnvloeden wordt afgedekt. Indien de afdekking is toe te wijzen aan een specifiek risico of aan de volledige

mutatie van de transactie (energiecontracten) verbonden met een actief, een verplichting of een zeer waarschijnlijke toekomstige transactie, kunnen de daaraan toegewezen afgeleide financiële instrumenten worden verwerkt als afdekkingsinstrument.

Als wordt voldaan aan de voorwaarden van hedge accounting wordt het effectieve gedeelte van mutaties in de reële waarde van de desbetreffende afgeleide financiële instrumenten rechtstreeks via de reserve kasstroomafdekkingen in het eigen vermogen verwerkt. Het niet-effectieve gedeelte wordt direct verwerkt in het resultaat.

In het eigen vermogen verwerkte bedragen worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht op het moment dat het afgedekte actief of verplichting wordt afgewikkeld. Wanneer een afdekkingsinstrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd, uitgeoefend, wanneer niet langer wordt voldaan aan de voorwaarden voor deze wijze van administratieve verwerking (hedge accounting), terwijl de onderliggende toekomstige transactie nog steeds moet plaatsvinden, blijft het cumulatief resultaat in het eigen vermogen totdat de verwachte toekomstige transactie uiteindelijk plaatsvindt. Als de verwachte toekomstige transactie niet langer waarschijnlijk is, wordt het cumulatieve resultaat direct overgebracht van het eigen vermogen naar het resultaat.

Om translatieverschillen op buitenlandse, niet-euro activiteiten te mitigeren wordt 'net investment hedge accounting' toegepast. Door toepassing van deze wijze van hedge accounting worden zowel de koersverschillen als gevolg van omrekening van de buitenlandse entiteiten als de koersverschillen van de daaraan toegewezen financiële instrumenten (bijvoorbeeld leningen) ten gunste of ten laste van de reserve translatieverschillen gebracht (rekening houdend met uitgestelde belastingen) tot het einde van de hedge-relatie of eventuele eerdere beëindiging.

2.13 Overige financiële vaste activa

De overige financiële vaste activa bestaan voornamelijk uit langlopende vorderingen met een looptijd langer dan een jaar zoals leningen, vorderingen en vooruitbetalingen aan geassocieerde deelnemingen, joint ventures of externe partijen. De langlopende vorderingen, leningen en vooruitbetalingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

2.14 Activa / passiva aangehouden voor verkoop

Activa / passiva aangehouden voor verkoop en af te stoten bedrijfsactiviteiten worden geclassificeerd als aangehouden voor verkoop zodra de boekwaarde niet wordt gerealiseerd door voortgezet gebruik maar door verkoop. Deze classificatie vindt alleen plaats als de verkoop van de activa / passiva of bedrijfsactiviteiten zeer waarschijnlijk is en deze in hun huidige toestand onmiddellijk beschikbaar zijn voor verkoop. De verkoop zal naar verwachting binnen een jaar zijn afgerond.

Activa / passiva aangehouden voor verkoop zijn gewaardeerd op boekwaarde voorafgaand aan classificatie als aangehouden voor verkoop of lagere reële waarde verminderd met verkoopkosten.

2.15 Voorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs, volgens de methode van het gewogen gemiddelde of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs is de verkrijgingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten om de voorraden op hun huidige locatie en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs in het kader van normale bedrijfsvoering, verminderd met verwachte verkoopkosten. Waardeverminderingen op voorraden worden ten laste van het resultaat geboekt als de opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde.

2.16 Handelsdebiteuren en overige vorderingen

Handelsdebiteuren en overige vorderingen zijn vorderingen met een looptijd korter dan een jaar. Deze vorderingen omvatten ook de bedragen die op de balansdatum per saldo nog moeten worden gefactureerd voor geleverde energie- of transportdiensten. Vorderingen worden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van een bijzondere waardevermindering. Vorderingen met een looptijd korter dan een jaar worden niet verdisconteerd.

2.17 Liquide middelen

De liquide middelen omvatten de kas- en banksaldi en opvraagbare deposito's.

2.18 Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening

De achtergestelde eeuwigdurende obligatielening is gewaardeerd tegen nominale waarde. Zowel het disagio en de emissiekosten in verband met de uitgifte van de obligatielening, alsmede de jaarlijkse couponrente en de hiermee verband houdende belastingeffecten, worden direct verwerkt in het eigen vermogen.

2.19 Personeelsvoorzieningen

Pensioenen

De pensioenverplichtingen van bijna alle bedrijfsonderdelen zijn ondergebracht bij de bedrijfstakpensioenfondsen: Stichting Pensioenfonds ABP (ABP) en de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT). Voor een beperkt aantal medewerkers zijn individuele verzekerde regelingen van toepassing bij verschillende verzekeringsmaatschappijen.

De hoogte van het pensioen is afhankelijk van leeftijd, salaris en dienstjaren. Werknemers hebben de keuze om onder aanpassing van de hoogte van het pensioen eerder of later dan de AOW-gerechtigde leeftijd met pensioen te gaan (bij het ABP tussen 60 en AOW-gerechtigde leeftijd +5 jaar en bij PMT tussen 62 jaar en AOW-gerechtigde leeftijd).

In geval van toekomstige tekorten kunnen pensioenpremies alleen prospectief en binnen een beperkte bandbreedte door de pensioenfondsen worden bijgesteld. Op basis van IFRS classificeren de betreffende regelingen als toegezegde-bijdrageregelingen van meerdere werkgevers. Een toegezegde-bijdrageregeling is een regeling waarbij een vaste premie wordt betaald ten gunste van een werknemer zonder enige resterende aanspraak van of verplichting jegens die werknemer. Verplichtingen ten aanzien van bijdragen aan pensioen- en daaraan gerelateerde regelingen op basis van beschikbare premies, worden als last verwerkt in de periode waarop deze betrekking hebben.

(Overige) personeelsvoorzieningen

Er wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting om bedragen uit te keren bij dienstjubilea en pensionering van medewerkers. Verder wordt een voorziening opgenomen voor de verplichting bij te dragen in de ziektekostenpremie van gepensioneerde medewerkers, voor loondoorbetaling bij ziekte en het werkgeversrisico inzake de Werkloosheidswet. Deze verplichtingen worden per rapportagedatum, voor zover van toepassing, actuariael berekend volgens de vergoeding/dienstjaren-methode (projected unit credit'-methode) met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

2.20 Overige voorzieningen

Een voorziening wordt opgenomen als een bestaande in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting van een onzekere omvang of met een onzeker tijdstip bestaat door een gebeurtenis in het verleden en waarvan het waarschijnlijk is, dat de afwikkeling zal leiden tot een uitstroom van middelen.

Voorzieningen die binnen een jaar na balansdatum worden afgewikkeld of van beperkt materieel belang zijn worden opgenomen tegen nominale waarde. Overige voorzieningen worden opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitgaven. Bij de bepaling van deze uitgaven wordt rekening gehouden met de specifieke risico's ten aanzien van de betreffende verplichting. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet voor belasting waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt. Voor de bepaling van de verwachte uitgaven wordt uitgegaan van gedetailleerde plannen om daarmee onzekerheden over de omvang te beperken.

Amoveringsvoorziening

Voor materiële vaste activa waarvoor een verplichting bestaat om bij het einde van het gebruik de activa te ontmantelen, te slopen en te verwijderen wordt een voorziening opgenomen ter hoogte van de contante waarde van de kosten die daaraan naar verwachting zijn verbonden. De eerste opname van een amoveringsvoorziening voor een actief wordt verwerkt in de kostprijs van het betreffende actief. De amoveringsvoorziening wordt periodiek opgerent.

Verlieslatende contracten

Voor verlieslatende contracten wordt een voorziening gevormd indien het waarschijnlijk is dat de onvermijdelijke kosten van het nakomen van de verplichtingen hoger zijn dan de economische voordelen van die contracten.

Reorganisatie

Een reorganisatievoorziening wordt opgenomen als een gedetailleerd formeel plan is opgesteld en goedgekeurd waarbij tevens de belangrijkste kenmerken van dat plan aan de direct betrokkenen zijn meegedeeld en de geldige verwachting is gewekt dat de reorganisatie zal worden doorgevoerd. In een reorganisatievoorziening zijn slechts die kosten opgenomen die direct met de reorganisatie te maken hebben, dus die als gevolg van de reorganisatie noodzakelijk zijn en die niet in verband staan met de doorlopende activiteiten.

2.21 Rentedragende schulden

Rentedragende schulden worden bij eerste opname gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct aan deze schulden toewijsbaar zijn, worden hieraan toegevoegd. Na eerste opname worden rentedragende schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode.

2.22 Leases (Eneco als lessor)

Lease-overeenkomsten waarbij Eneco als lessor feitelijk alle voordelen en risico's van eigendom heeft, worden aangemerkt als operationele lease. Indien dit niet het geval is worden deze overeenkomsten gezien als financiële lease.

Materiële vaste activa die op basis van een operationele lease-overeenkomst aan derden ter beschikking worden gesteld, worden opgenomen en verwerkt volgens de grondslagen voor materiële vaste activa. Leasebatens worden toegewezen aan de verschillende perioden zodat jaarlijks een constant rendement over de netto-investering wordt behaald.

Materiële vaste activa die op basis van een financiële lease-overeenkomst aan derden ter beschikking worden gesteld, worden als vorderingen opgenomen ter hoogte van de netto-investering in die activa. De leasebetalingen worden op basis van de constante periodieke rente gesplitst in een rentecomponent en een aflossingscomponent. De rentecomponent wordt in de betreffende periode ten gunste van het resultaat gebracht en de aflossing wordt in mindering gebracht op de leasevordering.

2.23 Handelscrediteuren en overige schulden

Handelscrediteuren en overige schulden worden in eerste instantie tegen reële waarde in de balans opgenomen. Daarna vindt waardering plaats tegen geamortiseerde kostprijs. Gezien de veelal korte looptijd zijn de reële waarde en geamortiseerde kostprijs van deze posten over het algemeen nagenoeg gelijk aan de nominale waarde.

Toelichting op de geconsolideerde winst- en verliesrekening

Alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld.

3. Opbrengst energielevering, -transport en energie gerelateerde activiteiten

	2015	2014
Elektriciteit	2.066	2.207
Gas	1.662	1.793
Warmte	220	247
Energie gerelateerde activiteiten	106	96
Totaal	4.054	4.343

De afrekening van verkopen aan grootverbruikers vindt maandelijks op basis van meterstanden plaats. Voor verkopen aan kleinverbruikers is de afrekening gebaseerd op meteropnames gespreid over het hele jaar. De omvang van de energielevering en transportdiensten gedurende de verslagperiode aan kleinverbruikers en de opbrengstwaarden daarvan worden daarom deels geschat op basis van historische verbruikgegevens, standaardklantprofielen en van toepassing zijnde energietarieven.

De geografische verdeling van de opbrengsten is opgenomen onder de toelichting per segment.

4. Overige opbrengsten

	2015	2014
Exploitatie openbare verlichting	52	60
Infrastructurele werken	69	99
Subsidie- en incassodiensten	13	10
Overige	94	78
Totaal	228	247

5. Personeelsbeloningen

	2015	2014
Lonen en salarissen	285	293
Sociale lasten	40	42
Pensioenpremies	34	41
Overige personeelskosten	35	38
Totaal	394	414

Voor een bedrag van € 20 mln. (2014: € 23 mln.) zijn personeelskosten als onderdeel van de kosten voor Inkoop energie, transport en energie gerelateerde activiteiten verantwoord in verband met het direct aan de omzet gerelateerde karakter van deze kosten. Inclusief deze kosten en de gekapitaliseerde personeelskosten bedragen de totale personeelskosten € 517 mln. (2014: € 526 mln.)

Personeelsaantallen

De specificatie van het aantal personeelsleden per bedrijfssegment herleid naar fulltime equivalenten (FTE) per jaareinde is hierna weergegeven. Voor meer informatie over de samenstelling van de bedrijfssegmenten wordt verwezen naar de 'Toelichting per segment'.

FTE	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014 ¹
Energiebedrijf Eneco	2.997	3.282
Stedin	2.826	2.956
Overig	766	669
Totaal	6.589	6.907
● waarvan werkzaam buiten Nederland	303	324

¹ Gegevens 2014 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast als gevolg van gewijzigde segmentindeling.

Het gemiddeld aantal FTE in 2015 bedraagt 6.711 (2014: 7.023).

6. Bezoldiging bestuurders en commissarissen

Het bezoldigingsbeleid voor de Raad van Bestuur (verwezen wordt naar het jaarverslag 'Remuneratie 2015') is op voorstel van de Raad van Commissarissen goedgekeurd door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 20 mei 2005. De beloning van de Raad van Bestuur wordt vastgesteld door de Raad van Commissarissen op advies van de remuneratiecommissie. Het Remuneratierapport over 2015 wordt beschikbaar gesteld op de website van Eneco Holding N.V.

De bezoldiging van de bestuurders bestaat uit een vaste beloning en een variabele beloning. De variabele beloning bedraagt 20% van de totale vergoeding. Ook in 2015 was de variabele beloning van leden van de Raad van Bestuur afhankelijk van prestatiecriteria waaronder maatschappelijk relevante resultaten. De hoofdcriteria voor de variabele beloning waren:

- Klanttevredenheid (Consumenten, Zakelijk en Stedin);
- Financieel Resultaat (EBIT);
- Performance (kostenmaatregelen);
- Eneco lange termijn groei (sterke groei Toon);
- Innovatie en lange termijn doelstellingen (nieuwe proposities, partners, innovatiestructuur).

De pensioentoezeggingen voor de leden van de Raad van Bestuur zijn ondergebracht bij de reguliere pensioenregeling van Eneco Holding N.V.

De huidige arbeidsovereenkomsten met de leden van de Raad van Bestuur zijn aangegaan voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van vier maanden voor de vennootschap. Zij zijn elk in de Raad van Bestuur benoemd voor een periode van vier jaar. Bij het gedwongen verlaten van de vennootschap hebben de heren Rameau, Dubbeld en Van der Linden recht op een uitkering van 12 maanden salaris, voor de heer De Haas betreft dit 24 maanden salaris.

Specificatie van het totaal van de vergoedingen:

Bezoldiging bestuurders

x € 1.000	Brutosalaris	Variabele beloning	Pensioenpremie	Overig	Totaal 2015
mr. J.F. de Haas ¹	424	96	28	51	599
ir. C.J. Rameau	377	71	23	35	506
drs. G.A.J. Dubbeld	377	71	23	35	506
drs. M.W.M. van der Linden	337	58	21	26	442
Totaal	1.515	296	95	147	2.053

¹ beloning aangepast i.v.m bijzonder verlof gedurende 2015

Sinds 1 januari 2015 is de fiscaal gefaciliteerde opbouw van pensioenaanspraken gemaximeerd op een jaarsalaris van € 100.000,- bruto. Als gevolg hiervan is de korte termijn pensioenbijdrage voor het salaris boven € 100.000,- bruto anders vormgegeven en ondergebracht in de kolom "Overig".

x € 1.000	Brutosalaris	Variabele beloning	Pensioenpremie	Totaal 2014
mr. J.F. de Haas	491	118	84	693
ir. C.J. Rameau	366	89	63	518
drs. G.A.J. Dubbeld	361	82	60	503
drs. M.W.M. van der Linden	294	66	46	406
Totaal	1.512	355	253	2.120

Bezoldiging commissarissen

De bezoldiging van de voorzitter van de Raad van Commissarissen bedraagt € 36.500,- per jaar. De overige commissarissen ontvangen elk een honorarium van € 28.700,- per jaar. Commissieleden ontvangen elk extra vergoedingen voor de onderstaande commissies:

Commissie	€
Auditcommissie	5.200
Remuneratiecommissie	3.150
Selectie- en benoemingscommissie	3.150
OR-commissie	1.600

De vaste onkostenvergoeding bedraagt € 1.150,- per jaar.

7. Resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Voor een overzicht van de geassocieerde deelnemingen en joint ventures wordt verwezen naar het in deze jaarrekening opgenomen Overzicht van belangrijkste dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen.

	2015	2014
Aandeel in het resultaat na belastingen	7	11
Resultaat uit desinvesteringen	3	3
Bijzondere waardeverminderingen	-1	-
Totaal	9	14

8. Financiële baten

	2015	2014
Rentebaten	6	7
Resultaat uit desinvesteringen overige kapitaalbelangen	-	5
Overig	-	2
Totaal	6	14

9. Financiële lasten

	2015	2014
Rentelasten	74	87
Oprenting voorzieningen	4	5
Waardevermindering financiële vaste activa	1	12
Overig	1	10
Totaal	80	114

10. Belastingen

De vennootschap vormt met vrijwel al haar Nederlandse dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. De specificatie van de belastingen over het resultaat is als volgt:

	2015	2014
Actuele belastinglasten/-baten	77	47
Mutatie uitgestelde belastingen	-15	28
Correctie mutatie uitgestelde belastingen voorgaande jaren	-1	-4
Belastingen over het resultaat	61	71

De mutatie uitgestelde belastingen is inclusief afname te amortiseren Energie InvesteringsAftrek van € 4 mln. (2014: toename € 7 mln.).

De specificatie van de actuele belastinglasten is als volgt:

	2015	2014
Resultaat voor belasting	269	277
Deelnemingsvrijstelling	-9	-12
Fiscaal niet-aftrekbare kosten	6	36
Fiscaal afwijkende afschrijving	48	-15
Fiscaal afwijkende dotatie voorzieningen	-4	-18
Niet verrekenbare verliezen	1	29
Correctie resultaat voorgaande jaren	-4	-15
Fiscaal resultaat	307	282
Verliescompensatie	-	-96
Fiscaal belastbaar bedrag	307	186
Nominaal belastingtarief	25,0%	25,0%
Actuele belastinglasten	77	47

De specificatie van de effectieve belastingdruk uitgedrukt als percentage van het resultaat voor belastingen is als volgt:

	2015	2014
Nominaal belastingtarief	25,0%	25,0%
Effect van:		
- Deelnemingsvrijstelling	-0,9%	-1,1%
- Fiscaal niet-aftrekbare kosten	0,6%	3,2%
- Fiscale stimuleringsmaatregelen (Energie-investeringsaftrek)	-2,1%	-1,8%
- Overige	0,1%	0,3%
Effectieve belastingdruk	22,7%	25,6%

11. Resultaat na belastingen uit beëindigde bedrijfsactiviteiten

In 2015 zijn er geen activiteiten afgewikkeld die eerder als 'beëindigde bedrijfsactiviteit' zijn geclassificeerd en zijn er ook geen nieuwe activiteiten als zodanig geclassificeerd. Per ultimo 2015 resteren enkele 'beëindigde bedrijfsactiviteiten' (beperkt in omvang) die nog afgewikkeld moeten worden.

12. Overheidssubsidies

De specificatie van de overheidssubsidies die ten gunste van het resultaat zijn gebracht is als volgt:

	2015	2014
Milieukwaliteit Elektriciteitsproductie (MEP-regeling)	93	92
Energie InvesteringsAftrek (EIA)	6	4
Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE)	46	12
Overige overheidssubsidies	1	-
Totaal	146	108

Toelichting op de geconsolideerde balans

Alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld.

13. Materiële vaste activa

	Grond en bedrijfs- gebouwen	Machines en installaties	Netwerken gereguleerd	Overige bedrijfs- middelen	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschafwaarde						
Per 1 januari 2014	85	2.576	7.447	193	438	10.739
Investeringen	-	36	439	2	362	839
Acquisities	-	29	-	-	2	31
Desinvesteringen	-	-9	-17	-12	-1	-39
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-23	-61	-	-	-84
Herclassificatie overig	5	333	44	-1	-389	-8
Translatieverschillen	-	11	-	-	8	19
Per 31 december 2014	90	2.953	7.852	182	420	11.497
Investeringen	1	37	350	4	314	706
Acquisities	20	27	-	-	-	47
Desinvesteringen	-	-19	-33	-21	-	-73
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-	-516	-1	-4	-521
Herclassificatie overig	3	611	-87	-1	-528	-2
Translatieverschillen	-	12	-	-	7	19
Per 31 december 2015	114	3.621	7.566	163	209	11.673
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen						
Per 1 januari 2014	24	958	2.664	112	3	3.761
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	1	54	217	12	-	284
Acquisities	-	2	-	-	-	2
Desinvesteringen	-	-11	-8	-8	-	-27
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-20	-25	-	-	-45
Herclassificatie overig	-	-14	19	-7	-2	-4
Per 31 december 2014	25	969	2.867	109	1	3.971
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	3	194	223	14	27	461
Desinvesteringen	-	-5	-22	-21	-1	-49
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-	-196	-1	-	-197
Herclassificatie overig	1	38	-37	-2	-	-
Per 31 december 2015	29	1.196	2.835	99	27	4.186
Netto boekwaarde						
Per 31 december 2014	65	1.984	4.985	73	419	7.526
Per 31 december 2015	85	2.425	4.731	64	182	7.487

Netwerken gereguleerd

De categorie 'Netwerken gereguleerd', heeft betrekking op diverse soorten activa van Stedin in het gereguleerde domein zoals het elektriciteits- en gasnetwerk, gasaansluitingen en meters die nodig zijn voor het uitvoeren van distributie- en transportactiviteiten voor gas en elektriciteit. De gereguleerde netwerkactiviteiten zijn onderhevig aan regulering door de Energiekamer, een onderdeel van de Autoriteit Consument & Markt (ACM).

Reële waarde netwerken gereguleerd

De gegevens voor de waarderingsberekeningen voor de gereguleerde netwerken vallen onder 'niveau 1' binnen de reële waarde hiërarchie zoals bepaald in IFRS 13 'Fair Value Measurement' (zie toelichting 18 'Afgeleide financiële instrumenten'). In deze waarderingsmodellen wordt gebruik gemaakt van observeerbare marktprijzen, namelijk de door de overheid vastgestelde Gestandaardiseerde Activa Waarde (GAW).

Per 31 december 2015 bedraagt de boekwaarde tegen historische kostprijs van Netwerken gereguleerd € 3.685 mln. (31 december 2014: € 3.884 mln.).

Geactiveerde rente

In het boekjaar is € 18 mln. (2014: € 13 mln.) toerekenbare rente geactiveerd in de materiële vaste activa. De gehanteerde verslaggevingstandaarden vereisen dat deze rente wordt geactiveerd. In 2015 bedraagt het activeringspercentage voor interest 4,8% (2014 : 4,5%).

Activa in aanbouw

De activa in aanbouw betreft voornamelijk in aanbouw zijnde windparken, zowel op land als op zee, en reguliere investeringen in gas- en elektriciteitsnetwerken alsmede warmtenetten. In september 2015 is door de Britse overheid besloten geen vergunning toe te kennen voor de ontwikkeling en bouw van het offshore windpark 'Navitus Bay' ten zuiden van Engeland. Als gevolg daarvan heeft het management besloten het volledige bedrag aan geactiveerde ontwikkelingskosten ten laste van het resultaat 2015 te brengen. Deze bijzondere waardevermindering is verwerkt onder 'Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties materiële vaste activa'.

14. Immateriële vaste activa

	Goodwill	Klanten- bestanden	Licenties en software	Concessies, vergunningen en rechten	Ontwikkelings- kosten	Totaal
Aanschafwaarde						
Per 1 januari 2014	170	180	90	245	4	689
Investeringen	-	-	2	1	-	3
Acquisities	-	18	-	3	2	23
Inkrimping consolidatiekring	-	-	-	-19	-	-19
Translatieverschillen	1	-	-	1	-	2
Desinvesteringen	-	-	-	-	-1	-1
Herclassificatie overig	-	-	3	-	-2	1
Per 31 december 2014	171	198	95	231	3	698
Investeringen	-	-	7	1	1	9
Translatieverschillen	1	-	-	1	-	2
Desinvesteringen	-10	-	-14	-150	-	-174
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-	-1	-	-	-1
Herclassificatie overig	-1	1	1	1	-	2
Per 31 december 2015	161	199	88	84	4	536
Cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen						
Per 1 januari 2014	10	89	68	141	4	312
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	-	14	8	34	-	56
Inkrimping consolidatiekring	-	-	-	-7	-	-7
Desinvesteringen	-	-	-	-	-1	-1
Herclassificatie overig	-	-	-	2	-2	-
Per 31 december 2014	10	103	76	170	1	360
Jaarafschrijvingen en bijzondere waardemutaties	-	20	9	5	-	34
Desinvesteringen	-10	-	-14	-150	-	-174
Herclassificatie van / naar activa aangehouden voor verkoop	-	-	-1	-	-	-1
Herclassificatie overig	-	-	1	1	-	2
Per 31 december 2015	-	123	71	26	1	221
Netto boekwaarde						
Per 31 december 2014	161	95	19	61	2	338
Per 31 december 2015	161	76	17	58	3	315

Goodwill

Goodwill is in beginsel toegerekend aan één of meer kasstroomgenererende eenheden (KGE's) die zelfstandig of geaggregeerd een bedrijfssegment vormen. De goodwill per 31 december 2015 bedraagt € 161 mln. (2014: € 161 mln.) en is volledig toe te rekenen aan de groep van KGE's die het bedrijfssegment Energiebedrijf Eneco vormen. Voor deze goodwill heeft een impairmentanalyse plaatsgevonden waaruit is gebleken dat de realiseerbare waarde (i.c. de bedrijfswaarde / 'value in use') voor deze groep van KGE's hoger is dan de boekwaarde. Voor het bepalen van deze bedrijfswaarde zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd: de bedrijfswaarde van de KGE's die samen het bedrijfssegment Energiebedrijf Eneco vormen, is gebaseerd op de verwachte toekomstige kasstromen voor 5 jaren zoals opgenomen in de meerjarenplanning van Eneco, die mede tot stand is gekomen door ervaringscijfers; daarna zijn deze kasstromen geëxtrapolleerd rekening houdend met de verwachte economische levensduur van de (im)materiële vaste activa die onderdeel uitmaken van deze KGE's en die doorgaans langer is dan deze 5 jaarsperiode; daarbij is een langetermijngroei van 1% gehanteerd. De disconteringsvoeten voor belastingen bedragen 6% - 7% en sluiten aan op de risico's van de activiteiten van de betreffende KGE's (in 2014 voor alle KGE's: 6% - 7%); deze disconteringsvoeten zijn gebaseerd op de methode

'weighted-average cost of capital' ('WACC') waarbij de gehanteerde parameters zijn afgeleid uit de gegevens van een peer group en marktgegevens. De berekening van de bedrijfswaarde van deze activa is gevoelig voor onder meer de volgende veronderstellingen: de disconteringsvoet, het gehanteerde groeicijfer voor het extrapoleren van kasstromen voorbij de meerjarenplanning van 5 jaar en de gemiddelde levensduur van de activa. Daarbij is de disconteringsvoet de meest gevoelige factor: bij een aanpassing met 0,5%-punt wijzigt de berekende bedrijfswaarde met circa € 0,2 mld, waarbij er nog geen sprake zou zijn van een impairment.

Klantenbestanden

De post klantenbestanden betreft voornamelijk de klantenbestanden van DONG Energy Sales (in 2014 overgenomen), Oxxio (in 2011 overgenomen) en van REMU N.V. (in 2003 overgenomen).

Concessies, vergunningen en rechten

De post concessies, vergunningen en rechten bestaat voornamelijk uit geactiveerde vergunningen die zijn verleend voor bestaande en nog te realiseren windparken in België en het Verenigd Koninkrijk.

15. Bedrijfscombinaties

Eneco heeft op 2 januari 2015 onder meer een aantal productielocaties voor elektriciteit / stadsverwarming en het bijbehorende warmtetransportnet in Utrecht overgenomen van NUON/Vattenfall. Dit betreft een bedrijfscombinatie waarvoor de regels in IFRS 3 'Business Combinations' van toepassing zijn.

Deze overname heeft plaatsgevonden door alle aandelen en de bijbehorende zeggenschap te verwerven en is in 2015 voldaan in geldmiddelen. De definitieve koopprijs is afhankelijk van verrekening van specifieke posten en is op balansdatum nog niet definitief bekend. De verrekening kan de allocatie van de koopprijs van ca. € 50 mln. aan de - op reële waarde gebaseerde - geïdentificeerde activa en verplichtingen nog in beperkte mate beïnvloeden. De overname is daarom nog als 'voorlopig' verwerkt in deze jaarrekening 2015 en past in de strategie van Eneco om de hele warmteketen in één hand te hebben waardoor er efficiënter kan worden geopereerd. Daarnaast krijgt Eneco de mogelijkheid om innovaties op het warmtenet toe te passen. Deze acquisitie versterkt daardoor Eneco's marktpositie.

Op de overnamedatum zijn de activa en verplichtingen opgenomen tegen de (voorlopige) reële waarde. De activa en verplichtingen bestaan uit ca. € 47 mln. materiële vaste activa, € 7 mln. voorraden en € 4 mln. kortlopende schulden; de acquisitie zal zeer waarschijnlijk niet leiden tot opname van goodwill. De kosten gerelateerd aan de overnametransacties bedragen circa € 0,7 mln. Effectief is de overname per 2 januari 2015 in de geconsolideerde cijfers van Eneco verwerkt. Door de aankoop van dit bedrijf worden de inkoopkosten van energie / warmte verlaagd en nemen de operationele kosten toe. Deze acquisitie levert een positieve bijdrage aan het resultaat na belastingen.

16. Geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Eneco Groep neemt samen met één of meerdere partijen deel in diverse ondernemingen voor gezamenlijk uit te voeren activiteiten in de vorm van een geassocieerde deelnemingen en joint ventures.

De waarde van de geassocieerde deelnemingen en joint ventures¹ hebben zich in 2015 als volgt ontwikkeld:

	2015	2014
Boekwaarde per 1 januari	58	49
Investering	1	-
Herclassificatie van activa aangehouden voor verkoop	-	-5
Aandeel in het resultaat na belastingen	7	11
Ontvangen dividend	-2	-1
Bijzondere waardevermindering	-1	-
Herclassificatie overig	-2	4
Boekwaarde per 31 december	61	58

¹ Dit betreffen niet-materiële joint ventures die voor presentatiedoeleinden zijn samengevoegd met de geassocieerde deelnemingen.

De samenvatting van de financiële gegevens van de geassocieerde deelnemingen en joint ventures is als volgt:

	Per 31 december 2015 ¹	Per 31 december 2014 ¹
Vaste activa	17	13
Vlottende activa	171	135
Langlopende verplichtingen	2	1
Kortlopende verplichtingen	117	106
Netto activa (100%)	69	41
Netto activa deel Eneco	39	36
Boekwaarde belang in geassocieerde deelnemingen en joint ventures (incl. betaalde goodwill)	61	58
Opbrengsten (100%)	442	326
Resultaat na belasting (100%)	27	22
Totaal niet-gerealiseerde resultaten (100%)	-	-
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (100%)	27	22
Totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten deel Eneco	7	11
Resultaat na belasting en totaal gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten deel Eneco	7	11

¹ Deze cijfers zijn samengesteld op basis van de meest recente gepubliceerde / beschikbare financiële informatie van deze deelnemingen.

17. Uitgestelde belastingen

De specificatie van de uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen is als volgt:

	Vorderingen		Verplichtingen	
	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Materiële vaste activa	-	-	413	419
Immateriële vaste activa	-	-	15	16
Kasstroomafdekkingen	-	-	8	- 10
Compensabele verliezen	5	4	- 19	- 15
Te verrekenen stallingsverliezen	-	-	20	21
Voorzieningen	-	-	- 6	- 7
Totaal	5	4	431	424

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen die betrekking hebben op kasstroomafdekkingen worden via het eigen vermogen verwerkt. De regeling ter voorkoming van dubbele belastingheffing leidt voor de stallingsverliezen van vaste inrichtingen in het buitenland tot de gepresenteerde uitgestelde belastingverplichting.

De veranderingen in de uitgestelde belastingen gedurende 2015 zijn als volgt:

	Netto-positie per 1 januari 2015	Verwerkt in winst- en verlies-rekening ¹	Verwerkt in totaal niet-gerealiseerde resultaten	Overige mutaties	Netto-positie per 31 december 2015	Vorderingen	Verplichtingen
Materiële vaste activa	- 419	6	-	-	- 413	1	- 414
Immateriële vaste activa	- 16	1	-	-	- 15	1	- 16
Kasstroomafdekkingen	10	-	- 18	-	- 8	24	- 32
Compensabele verliezen	19	5	-	-	24	24	-
Te verrekenen stallingsverliezen	- 21	1	-	-	- 20	-	- 20
Voorzieningen	7	- 1	-	-	6	6	-
Uitgestelde belastingverplichtingen (vorderingen) voor saldering	- 420	12	- 18	-	- 426	56	- 482
Saldering						- 51	51
Totaal						5	- 431

¹ Dit bedrag is opgenomen in de 'Mutatie uitgestelde belastingen' als onderdeel van 'Belastingen over het resultaat.' Zie hiervoor toelichting 10 (Belastingen).

De veranderingen in de uitgestelde belastingen gedurende 2014 zijn als volgt:

	Netto-positie per 1 januari 2014	Verwerkt in winst- en verlies-rekening ¹	Verwerkt in totaal niet-gerealiseerde resultaten	Overige mutaties	Netto-positie per 31 december 2014	Vorderingen	Verplichtingen
Materiële vaste activa	- 398	- 21	-	-	- 419	2	- 421
Immateriële vaste activa	- 24	5	-	3	- 16	2	- 18
Kasstroomafdekkingen	8	-	1	1	10	10	-
Compensabele verliezen	20	- 1	-	-	19	4	15
Te verrekenen stallingsverliezen	- 26	5	-	-	- 21	-	- 21
Voorzieningen	12	- 5	-	-	7	7	-
Uitgestelde belastingverplichtingen (vorderingen) voor saldering	- 408	- 17	1	4	- 420	25	- 445
Saldering						- 21	21
Totaal						4	- 424

¹ Dit bedrag is opgenomen in de 'Mutatie uitgestelde belastingen' als onderdeel van 'Belastingen over het resultaat.' Zie hiervoor toelichting 10 (Belastingen).

De specificatie van de vervaltermijnen van verrekenbare tijdelijke verschillen per 31 december 2015 is als volgt:

Vervaltermijnen van verrekenbare verschillen na 31 december 2015

Materiële vaste activa	1 - 50 jr
Immateriële vaste activa	1 - 25 jr
Kasstroomafdekkingen	1 - 30 jr
Compensabele verliezen	1 - 10 jr
Voorzieningen	1 - 10 jr

Voor compensabele (voorvoegings)verliezen ten bedrage van € 105 mln. (2014: € 95 mln.) is geen uitgestelde belastingvordering opgenomen, omdat niet zeker is of voldoende toekomstige fiscale winsten beschikbaar zullen zijn voor de deelnemingen en vaste inrichting, die geen onderdeel vormen van de fiscale eenheid. Volgens de fiscale regelgeving is verrekening van deze verliezen alleen mogelijk met winsten die worden gerealiseerd in de jaren 2016 tot en met 2021 (België is onbeperkt verrekenbaar). Tegenover deze fiscale verliezen staat een stallingsverlies in Nederland ad € 32 mln. (2014: € 32 mln.), waarvoor geen latente belastingverplichting is opgenomen.

18. Afgeleide financiële instrumenten

De specificatie van de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten is als volgt (totaal overzicht):

	Per 31 december 2015		Per 31 december 2014	
	Activa	Passiva	Activa	Passiva
Renteswapcontracten	-	5	-	7
Valutaswapcontracten	41	73	9	106
Energiecommoditycontracten	356	226	374	287
CO ₂ -emissierechtencontracten	8	1	9	1
Totaal	405	305	392	401
Classificatie				
Vlottend / kortlopend	221	164	248	225
Vast / langlopend	184	141	144	176
Totaal	405	305	392	401

De specificatie van de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten waarvan de waardemutaties zijn verwerkt in het resultaat is als volgt:

	Per 31 december 2015		Per 31 december 2014	
	Activa	Passiva	Activa	Passiva
Valutaswapcontracten	-	-	-	-
Energiecommoditycontracten	222	222	279	273
CO ₂ -emissierechtencontracten	8	1	9	1
Totaal	230	223	288	274
Classificatie				
Vlottend / kortlopend	165	160	224	212
Vast / langlopend	65	63	64	62
Totaal	230	223	288	274

De specificatie van de reële waarde van afgeleide financiële instrumenten waarvan de waardemutaties zijn verwerkt in het eigen vermogen via de reserve kasstroomafdekkingen is als volgt:

	Per 31 december 2015		Per 31 december 2014	
	Activa	Passiva	Activa	Passiva
Renteswapcontracten	-	5	-	7
Valutaswapcontracten	41	73	9	106
Energiecommoditycontracten	134	4	95	14
Totaal	175	82	104	127
Classificatie				
Vlottend / kortlopend	56	4	24	13
Vast / langlopend	119	78	80	114
Totaal	175	82	104	127

Deze instrumenten worden gebruikt in kasstroomhedge afdekkingstransacties om rente-, valuta en energieprijsrisico's af te dekken.

Voor de waarderingmethodiek van financiële instrumenten wordt de volgende hiërarchie gehanteerd:

Niveau 1

Onder niveau 1 worden financiële instrumenten verantwoord waarvan de reële waarde is gebaseerd op niet aangepaste marktprijzen van gelijke instrumenten in actieve markten.

Niveau 2

Onder niveau 2 worden financiële instrumenten verantwoord met een reële waarde gebaseerd op marktprijzen of prijsopgaven aangevuld met andere beschikbare informatie. Bij de waarderingmethodiek wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van observeerbare marktprijzen. De waardering van niveau 2 energiecommoditycontracten is gebaseerd op marktprijzen of prijsopgaven voor liquide perioden voor onderliggende waarden als elektriciteit, gas ('title transfer facility'), olie-gerelateerde prijzen en emissierechten. Andere contracten worden gewaardeerd middels afstemming met de tegenpartij, in deze afstemmingen worden observeerbare forwardcurves van rente en valuta gehanteerd.

Niveau 3

Onder niveau 3 worden financiële instrumenten verantwoord die zijn gewaardeerd op basis van berekeningen waarin één of meer significante inputfactoren niet zijn gebaseerd op objectieve marktdata.

De hiërarchie van de op reële waarde gewaardeerde afgeleide financiële instrumenten is als volgt:

31 december 2015	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Activa				
Energiecommoditycontracten	69	295	-	364
Rente- en valutaswapcontracten	-	41	-	41
	69	336	-	405
Passiva				
Energiecommoditycontracten	-	227	-	227
Rente- en valutaswapcontracten	-	78	-	78
	-	305	-	305

31 december 2014	Niveau 1	Niveau 2	Niveau 3	Totaal
Activa				
Energiecommoditycontracten	59	324	-	383
Rente- en valutaswapcontracten	1	8	-	9
	60	332	-	392
Passiva				
Energiecommoditycontracten	1	287	-	288
Rente- en valutaswapcontracten	-	113	-	113
	1	400	-	401

In toelichting 24 is het verloopoverzicht van de reserve kasstroomafdekking opgenomen.

De kasstroomafdekkingsinstrumenten betreffen afgeleide financiële instrumenten die netto tussen partijen worden afgerekend. De specificatie van de perioden waarin de kasstromen van de kasstroomafdekkingen naar verwachting zullen worden gerealiseerd is als volgt:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Verwachte kasstroom		
Binnen 1 jaar	132	64
Van 1 tot 5 jaar	203	298
Na 5 jaar	- 99	- 61
Totaal	236	301

Het totaal van de kasstroomafdekkingen dat in de toekomst in het resultaat wordt verwerkt is onder aftrek van belastingen opgenomen in de reserve kasstroomafdekkingen. De specificatie van de perioden waarin de resultaten van de kasstroomafdekkingen naar verwachting zullen worden gerealiseerd is als volgt:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Verwachte verwerking in het resultaat na belastingen		
Binnen 1 jaar	28	- 1
Van 1 tot 5 jaar	27	19
Na 5 jaar	- 36	- 53
Totaal	19	- 35

19. Overige financiële vaste activa

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Overige kapitaalbelangen	1	-
Vorderingen op verbonden partijen	7	10
Overige vorderingen	34	52
Totaal	42	62

20. Activa / passiva aangehouden voor verkoop

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Gebouwen	7	6
Af te stoten activa	318	115
Totaal activa	325	121
Af te stoten passiva	18	1
Totaal passiva	18	1
Totaal aangehouden voor verkoop	307	120

In het bedrag per 1 januari 2015 was onroerend goed opgenomen dat per 30 december 2015 is verkocht. Na renovatie zal dit pand worden teruggehuurd voor een initiële periode van 15 jaar.

Op 1 januari 2015 heeft de economische eigendomsoverdracht plaatsgevonden aan TenneT van de hoogspanningsnetten in Utrecht (bedrijfssegment Stedin). Per 17 november 2015 is de juridische eigendom overgegaan en heeft de financiële afwikkeling plaatsgevonden (€ 43 mln.). Op deze transactie is een beperkte boekwinst behaald.

De activa aangehouden voor verkoop (en de daarmee samenhangende verplichtingen) heeft ultimo 2015 enerzijds betrekking op de verwachte verkoop van een deel van de gas- en elektriciteitsnetten van het Segment Stedin en anderzijds op de verwachte verkoop van de helft van onze 50%-deelneming in het te ontwikkelen Belgische offshore windpark Norther (joint operation) van het Segment Energiebedrijf Eneco.

De gas- en elektriciteitsnetten gelegen in de regio's Noordoost Friesland, Amstelland, Kennemerland en Midden Limburg bestaan voornamelijk uit materiële vaste activa. Onder IFRS dienen activa aangehouden voor verkoop te worden gewaardeerd tegen de laagste van de boekwaarde of opbrengstwaarde verminderd met verkoopkosten. De boekwaarde van deze netten per 31 december 2015 bedraagt € 319 mln. Er zijn geen indicatoren voor een bijzondere waardevermindering geïdentificeerd. Voor deze materiële vaste activa is € 39 mln. opgenomen in de herwaarderingsreserve, als onderdeel van het eigen vermogen. Naar verwachting zal de verkoop eind 2016 plaatsvinden.

De activa van Norther bestaan hoofdzakelijk uit geactiveerde ontwikkelingskosten voor de bouw van het windpark. In januari 2016 is voorlopige overeenstemming bereikt met een potentiële investeerder die de helft van onze deelneming zal kopen. Verwachting is dat deze voorgenomen transactie in 2016 wordt geëffectueerd. De hiermee samenhangende activa en passiva zijn tegen boekwaarde opgenomen in de balans.

21. Handelsdebiteuren

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Energiedebiteuren	595	765
Overige handelsdebiteuren	99	83
Af: waardeverminderingen	- 90	- 101
Totaal	604	747

De specificatie van de uitstaande vorderingen naar ouderdom is als volgt:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Voor vervaldatum	445	584
Na vervaldatum		
- tot 3 maanden	88	108
- 3 tot 6 maanden	20	26
- 6 tot 12 maanden	43	42
- meer dan 12 maanden	98	88
Nominale waarde	694	848
Af: waardeverminderingen	- 90	- 101
Totaal	604	747

De specificatie van de afgewaardeerde debiteurenvorderingen naar ouderdom is als volgt:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Voor vervaldatum	3	3
Na vervaldatum		
- tot 3 maanden	5	10
- 3 tot 6 maanden	6	10
- 6 tot 12 maanden	17	20
- meer dan 12 maanden	59	58
Totaal	90	101

Het verloop van de waardeverminderingen van de debiteuren is als volgt:

	2015	2014
Per 1 januari	101	115
Toevoegingen via het resultaat	16	26
Onttrekkingen	- 26	- 32
Vrijval	-	- 8
Overige mutaties	- 1	-
Per 31 december	90	101

Vanwege het kortlopende karakter van de post handelsdebiteuren is de boekwaarde gelijk aan de reële waarde.

22. Overige vorderingen

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Overlopende activa	121	100
Zekerheidsstellingen aan handelspartijen (margin calls)	25	-
Overige vorderingen ¹	50	64
Totaal¹	196	164

¹ Gegevens 2014 i.v.m. een reclassificatie van onderhanden projecten voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Vanwege het kortlopende karakter van de post overige vorderingen is de boekwaarde gelijk aan de reële waarde.

23. Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas- en banksaldi en deposito's en bedragen per 31 december 2015 € 367 mln. (2014: € 606 mln.). Hiervan bedragen de niet direct opvraagbare deposito's en geblokkeerde rekeningen op 31 december 2015 € 50 mln. (2014: € 43 mln.). Deze laatste categorie middelen staan niet ter vrije beschikking van Eneco.

24. Groepsvermogen

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Aandelenkapitaal	497	497
Agioreserve	381	381
Herwaarderingsreserve	779	821
Reserve translatieverschillen	45	23
Reserve kasstroomafdekkingen	19	- 35
Ingehouden resultaten	2.928	2.791
Onverdeeld resultaat boekjaar	196	205
Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.	4.845	4.683
Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening	501	501
Minderheidsbelangen	4	4
Groepsvermogen Eneco	5.350	5.188

Aandelenkapitaal

Het maatschappelijk kapitaal van Eneco Holding N.V. bedraagt € 2 mld., verdeeld in 20 miljoen aandelen met een nominale waarde van elk € 100,-. Per 31 december 2015 zijn 4.970.978 aandelen geplaatst en volgestort. In 2015 is hierin geen wijziging opgetreden. Eneco Holding N.V. heeft alleen gewone aandelen uitstaan.

Agioreserve

Eneco Holding N.V. is ontstaan in 2000. De toenmalige aandeelhouders van N.V. Eneco hebben een kapitaalbelang in de vennootschap verkregen door hun kapitaalbelang in N.V. Eneco in te brengen in Eneco Holding N.V. Voor zover de waarde van dat kapitaalbelang de nominale waarde van de aandelen van Eneco Holding N.V. oversteeg is dit meerdere opgenomen als agioreserve. Deze reserve is te beschouwen als gestort kapitaal.

Herwaarderingsreserve

De herwaarderingsreserve heeft betrekking op de waardering van netwerken en netwerkgerelateerde activa op basis van de reële waarde. Het verschil tussen de afschrijvingen op basis van de geherwaardeerde boekwaarde en de afschrijvingen op basis van de oorspronkelijke historische kostprijs is, gecorrigeerd voor uitgestelde belastingen, overgeboekt van de herwaarderingsreserve naar de reserve ingehouden resultaten. De herwaarderingsreserve staat niet ter vrije beschikking van de aandeelhouders.

Reserve translatieverschillen

De activa en passiva van de buitenlandse groepsmaatschappijen in vreemde valuta alsmede de op de financiering van deze dochterondernemingen betrekking hebbende langlopende leningen in vreemde valuta worden, rekening houdend met belastingen, per balansdatum omgerekend tegen de eindkoers in euro's. De hieruit voortvloeiende koersverschillen worden in de translatiereserve binnen het eigen vermogen verwerkt. Daarnaast worden, als gevolg van het toepassen van 'net investment hedge accounting' vanaf april 2015 de koersverschillen van de daaraan toegewezen financiële instrumenten met tegengesteld effect eveneens in deze translatiereserve verwerkt. De resultaten van de buitenlandse groepsmaatschappijen worden tegen gemiddelde koersen omgerekend in euro's. Het verschil tussen de nettowinst op basis van de gemiddelde koersen en de nettowinst op basis van de koersen per balansdatum wordt verwerkt in de translatiereserve binnen het eigen vermogen. Bij afstoting of vermindering van een investering in een buitenlandse activiteit worden de cumulatieve koersverschillen die verband houden met die activiteit opgenomen als resultaat in de winst- en verliesrekening. De translatiereserve staat niet ter vrije beschikking van de aandeelhouders.

Reserve kasstroomafdekkingen

In de reserve kasstroomafdekkingen worden veranderingen verwerkt van de reële waarde van het effectieve deel van afgeleide financiële instrumenten die zijn aangewezen voor kasstroomafdekking waarvan de afdekkingstransactie nog niet is afgewikkeld. Eneco voldoet hierbij aan de voorwaarden van cashflow hedge accounting. Deze afdekkingsinstrumenten bestaan vooral uit forward- en swapcontracten die met andere marktpartijen zijn afgesloten om de marktprijsrisico's af te dekken van de inkoop en verkoop van energiecommoditycontracten. Daarnaast is onder deze reserve het effectieve deel van de afdekking met rente- en valutaswapcontracten opgenomen. De reserve kasstroomafdekkingen staat niet ter vrije beschikking van de aandeelhouders.

Onderstaand is het verloopoverzicht van de reserve kasstroomafdekkingen opgenomen:

	Energie- commodities	Renteswap- contracten	Valutaswap- contracten	Totaal
Per 1 januari 2014	41	- 5	- 68	- 32
Nieuw gedefinieerde kasstroomafdekkingen in boekjaar	55	-	-	55
Mutatie reële waarde kasstroomafdekkingen	24	-	- 30	- 6
Uitgestelde belastingverplichtingen	- 7	-	8	1
Ineffectief deel van kasstroomafdekkingen	- 6	-	-	- 6
Beëindigde kasstroomafdekkingen	- 47	-	-	- 47
Per 31 december 2014	60	- 5	- 90	- 35
Nieuw gedefinieerde kasstroomafdekkingen in boekjaar	26	-	- 1	25
Mutatie reële waarde kasstroomafdekkingen	39	2	25	66
Uitgestelde belastingverplichtingen	- 11	- 1	- 6	- 18
Ineffectief deel van kasstroomafdekkingen	- 6	-	-	- 6
Beëindigde kasstroomafdekkingen	- 12	-	- 1	- 13
Per 31 december 2015	96	- 4	- 73	19

Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening

Op 1 december 2014 heeft Eneco een achtergestelde eeuwigdurende obligatielening ('Perpetual Fixed Rate Reset Securities') uitgegeven voor een bedrag van nominaal € 500 miljoen met een couponrente van 3,25% en een uitgiftekoers van 99,232%, resulterend in een ontvangen bedrag van € 496 miljoen. Hierop zijn rechtstreeks toerekenbare kosten van € 3 miljoen in mindering gebracht, zodat in 2014 € 493 miljoen is toegevoegd aan het groepsvermogen. De obligaties zijn genoteerd aan de Euro MTF Market van de beurs van Luxemburg.

Deze achtergestelde eeuwigdurende obligatielening wordt aangemerkt als eigen vermogen en is achtergesteld ten opzichte van alle schuldeisers van Eneco Groep, maar heeft bepaalde preferenties ten opzichte van de aandeelhouders in geval van liquidatie van de onderneming. Eneco heeft geen contractuele verplichting tot terugbetaling van de lening. Eventuele betaling van de (achterstallige) couponrente is conditioneel en afhankelijk van uitkeringen aan aandeelhouders. Als gevolg hiervan kunnen de houders van deze obligatielening Eneco niet verplichten tot betaling van de couponrente en tot gehele of gedeeltelijke terugbetaling van de lening.

Minderheidsbelangen

Dit betreft het aandeel van derden in het eigen vermogen van dochterondernemingen, waarvan Eneco Holding N.V. niet alle aandelen bezit.

25. Personeelsvoorzieningen

	Diensttijd gebonden uitkeringen	Overige	Totaal
Per 1 januari 2014	29	2	31
Dotaties	5	-	5
Onttrekkingen	-	- 1	- 1
Per 31 december 2014	34	1	35
Dotaties	1	7	8
Onttrekkingen	- 1	- 3	- 4
Herclassificatie	-	3	3
Per 31 december 2015	34	8	42
Classificatie			
Kortlopend	2	6	8
Langlopend	32	2	34
Per 31 december 2015	34	8	42

Diensttijd gebonden uitkeringen

Deze voorziening dekt de verplichting voor het uitkeren van bedragen bij het bereiken van een bepaald aantal jaren dienstverband en de pensionering van medewerkers.

De voorzieningen zijn actuarieel bepaald op basis van de volgende uitgangspunten:

	2015	2014
Disconteringsvoet per 31 december	1,8%	1,8%
Toekomstige salarisstijgingen	1,0% - 1,9%	1,0%
Sterftetabel	GBM & GBV 2005-2010	GBM & GBV 2005-2010

De uitgaven van de personeelsvoorzieningen vinden over een langere periode plaats. De voorziening wordt jaarlijks herrekend op basis van actuele personeelsgegevens en geeft de adequate weergave van de verwachte kasstromen.

Overige personeelsvoorzieningen

Onder de overige personeelsvoorzieningen zijn de verplichtingen opgenomen voor uitkeringen als gevolg van loondoorbetaling bij ziekte en uitkeringen bij werkloosheid, omdat Eneco eigenrisicodrager is voor de Werkloosheidswet (WW). Gezien het overwegend kortlopende karakter zijn deze voorzieningen tegen nominale waarde opgenomen.

26. Overige voorzieningen

	Amoverings- voorziening	Verlieslatende contracten	Reorganisatie	Overige	Totaal
Per 1 januari 2014	55	26	23	19	123
Dotaties	8	1	20	6	35
Onttrekkingen	- 1	- 15	- 13	- 4	- 33
Vrijval	-	- 7	- 1	- 3	- 11
Herclassificatie	-	-	1	1	2
Per 31 december 2014	62	5	30	19	116
Dotaties	13	-	6	2	21
Onttrekkingen	-	- 5	- 20	- 3	- 28
Vrijval	- 8	-	- 8	- 3	- 19
Herclassificatie	-	-	-	- 3	- 3
Per 31 december 2015	67	-	8	12	87
Classificatie					
Kortlopend	-	-	5	-	5
Langlopend	67	-	3	12	82
Per 31 december 2015	67	-	8	12	87

De voorzieningen zijn in 2015 opgerent met percentages in een range van 2,5% - 4,8% (2014: 4,5%). Gezien het doorgaans kortlopende karakter is de reorganisatievoorziening niet opgerent.

Amoveringsvoorziening

De amoveringsvoorziening heeft een langlopend karakter. De kasstromen zullen over het algemeen na tien jaar en binnen twintig jaar plaatsvinden. De bedragen vormen de beste schatting en worden jaarlijks beoordeeld voor de verwachte toekomstige kostenontwikkelingen voor het verwijderen van activa.

Reorganisatievoorziening

In 2015 is een bedrag van € 6 mln. (2014: € 20 mln.) gedoteerd aan de reorganisatievoorziening dat voornamelijk betrekking heeft op de afwikkeling van een herstructurering uit eerdere jaren inzake het voormalige Joulz en op een herstructurering van de stafafdelingen binnen het Energiebedrijf Eneco

Overige voorzieningen

De uitgaven van de overige voorzieningen zullen naar verwachting over een langere periode plaatsvinden. De uitgaven voor deze voorzieningen zijn moeilijk in te schatten. De huidige bedragen vormen de beste inschatting op balansdatum.

27. Rentedragende schulden

De rentedragende schulden zijn als volgt te specificeren:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Onderhandse leningen	1.625	1.661
Groenleningen	101	103
Non-recourse/achtergestelde leningen	117	136
Totaal	1.843	1.900

Voor de specificatie van de perioden waarin de aflossingen zullen plaatsvinden wordt verwezen naar toelichting 32.

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Classificatie		
Kortlopend	54	115
Langlopend	1.789	1.785
Totaal	1.843	1.900

Voor de rentedragende schulden inzake de financiering van windparken hebben bepaalde zekerheidstellingen plaatsgevonden voor een bedrag van € 119 mln. (2014: € 178 mln.) in de vorm van het recht van hypotheek op windparken, pandrechten op de aandelen van de juridische entiteiten, pandrechten op energie-afnamecontracten of subsidies voor de bouw van windparken. Voor de overige rentedragende schulden hebben geen zekerheidstellingen plaatsgevonden.

De onderhandse leningen zijn in overwegende mate verkregen van institutionele beleggers en banken. De onderhandse leningen omvatten tevens voor een bedrag van € 338 mln. in US dollars (2014: € 305 mln.), € 153 mln. in Japanse yens (2014: € 138 mln.) en € 102 mln. in Britse ponden (2014: € 96 mln.). De groenleningen betreffen leningen voor financiering van specifieke investeringen in duurzame energie-infrastructuur. Vanwege de belastingvoordelen die beleggers in deze groenleningen genieten, ligt de verschuldigde rente onder de marktrente.

Een overzicht van de kredietfaciliteiten is opgenomen in toelichting 32.

Aflossingsverplichtingen voor het eerste jaar na balansdatum worden opgenomen onder de kortlopende schulden.

Voor een bedrag van € 1.726 mln. (2014: € 1.694 mln.) zijn de leningen vastrentend (reële waarde risico). Voor de overige leningen gelden variabele rentepercentages die de ontwikkeling van de marktrente (kasstroom-renterisico) volgen. Voor deze variabele rentepercentages wordt deels gebruik gemaakt van afgeleide financiële instrumenten (renteswapcontracten).

De gemiddelde rentelast (exclusief de geactiveerde rente) en de reële waarde van de leningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2015	2014
Gemiddelde rentelast (excl. kasgeldleningen)	4,9%	5,2%
Gemiddelde rentelast (totaal rentedragende schulden)	4,8%	4,5%
Reële waarde van de leningen	2.083	2.190

De gemiddelde rentelast is in 2015 berekend als het gewogen gemiddelde van de maandelijkse rentelasten die direct zijn gerelateerd aan de rentedragende schulden, exclusief de overige financieringslasten.

De reële waarde van de leningen is benaderd door middel van de contante waarde methode (volgens de zgn. 'inkomstenbenadering'). Hierbij is uitgegaan van relevante marktrentetarieven voor vergelijkbare schulden. Daarmee vallen de gegevens voor deze waarderingberekening onder 'niveau 2' binnen de reële waarde hiërarchie.

28. Handelscrediteuren en overige schulden

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Handelscrediteuren	712	863
Overlopende passiva ¹	348	454
Pensioenpremies	4	5
Overige schulden	674	659
Totaal ¹	1.738	1.981
Classificatie		
Kortlopend ¹	1.300	1.562
Langlopend	438	419
Totaal ¹	1.738	1.981

¹ Gegevens 2014 i.v.m. een reclassificatie van onderhanden projecten voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Gezien het karakter van de post handelscrediteuren en overige schulden is de boekwaarde gelijk aan de reële waarde.

29. Operationele leases

Kosten en verplichtingen van operationele leases

Eneco heeft operationele lease-overeenkomsten afgesloten voor ICT-voorzieningen en het wagenpark. Daarnaast zijn huurovereenkomsten gesloten voor een aantal terreinen en bedrijfspanden. In het resultaat is hiervoor een last opgenomen van € 54 mln. (2014: € 55 mln.).

De minimale verplichtingen van deze overeenkomsten vervallen als volgt:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Binnen 1 jaar	54	54
Van 1 tot 5 jaar	176	159
Na 5 jaar	208	167
Totaal	438	380

Opbrengsten van operationele leases

Verbruikstoestellen en energie-installaties worden verhuurd voor perioden van 5 tot 15 jaar, waarbij de betreffende activa eigendom van Eneco blijven. De verhuur omvat de terbeschikkingstelling aan gebruikers inclusief het onderhoud. De verhuuropbrengsten die in het resultaat zijn verwerkt bedragen € 30 mln. (2014: € 28 mln.).

De minimale vorderingen uit hoofde van niet-opzegbare huurovereenkomsten vervallen als volgt:

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Binnen 1 jaar	27	31
Van 1 tot 5 jaar	91	90
Na 5 jaar	68	60
Totaal	186	181

30. Niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen

De niet uit de balans blijkende rechten en verplichtingen, met uitzondering van de garanties, worden gewaardeerd tegen contante waarde. De contante waarde wordt berekend met een disconteringsvoet waarin de actuele marktbeoordeling van de tijdswaarde van geld tot uitdrukking komt.

Inkoop- en verkoopverplichtingen energie

Eneco heeft inkoopverplichtingen voor energie ter grootte van € 5,9 mld. (2014: € 7,4 mld.). Deze inkoopcontracten hebben betrekking op 2016 en latere jaren. De inkoopverplichtingen omvatten energiecontracten voor eigen gebruik (own use) met

verschillende energieproducenten. Daartegenover staan reeds afgesloten verkoopverplichtingen, met name voor de zakelijke markt, die betrekking hebben op 2016 en latere jaren ter grootte van € 2,6 mld. (2014: € 3,0 mld.).

Voor de inkoop van warmte zijn verplichtingen ter grootte van € 0,8 mld. (2014: € 0,7 mld.) aangegaan tot en met 2043. De jaarlijkse verkoopverplichting, voor onbepaalde tijd, van warmte bedraagt € 0,3 mld. (2014: 0,3 mld.).

Investeringsverplichtingen

Ultimo 2015 is Eneco investeringsverplichtingen aangegaan voor een totaalbedrag van € 0,2 mld. (2014: € 0,3 mld.).

Overige (voorwaardelijke) verplichtingen

Ultimo 2015 bedragen de overige contractuele verplichtingen € 0,5 mld. (2014: € 0,8 mld.). Hieronder zijn voornamelijk onderhoudscontracten opgenomen.

Garanties

Eneco heeft aan derden concern- en bankgaranties verstrekt ter grootte van € 0,4 mld. (2014: € 0,2 mld.), hiervan is € 0,3 mld. (2014: 0,2 mld.) door Eneco Holding N.V. afgegeven. De resterende concerngaranties zijn verstrekt door dochtermaatschappijen van Eneco Holding N.V. waarvoor een 403-verklaring is afgegeven.

Fiscale eenheid

Eneco heeft een fiscale eenheid gevormd voor de vennootschapsbelasting en een fiscale eenheid voor de omzetbelasting. Eneco Holding N.V. en de dochters die deel uitmaken van een fiscale eenheid zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingsschuld. Stedin Netbeheer B.V. en haar dochters vormen een aparte fiscale eenheid voor de omzetbelasting.

Cashpool

Uit hoofde van de deelname in de cashpool van de Groep is Eneco Holding N.V. hoofdelijk aansprakelijk, tezamen met andere deelnemers, voor de tekorten in de cashpool als geheel.

Juridische procedures

Eneco Groep is betrokken bij een aantal juridische en regulatorische claims en procedures die verband houden met de bedrijfsactiviteiten, ofwel als eiser ofwel als gedaagde. Het management zorgt ervoor dat deze zaken goed behartigd worden. Bij sommige van deze zaken kunnen bedragen worden geëist die significant zijn voor de geconsolideerde jaarrekening. Aansprakelijkheden en voorwaardelijke verplichtingen in relatie tot deze claims en procedures worden periodiek beoordeeld op basis van de meest recente beschikbare informatie. Hierbij wordt regelmatig gebruik gemaakt van de adviezen van juristen en andere specialisten. Een voorziening wordt alleen getroffen als een negatieve uitkomst van de procedure 'waarschijnlijk' ('probable') wordt geacht en het bedrag van het verwachte verlies redelijkerwijs kan worden ingeschat. De daadwerkelijke uitkomst van een claim of procedure kan anders zijn dan de eerder ingeschatte aansprakelijkheid, en als gevolg daarvan een materieel negatief effect hebben op de financiële prestaties en positie van de Groep.

Splitsingsuitspraak Hoge Raad

Binnen de Eneco Groep bevinden zich zowel vennootschappen die zich toeleggen op het beheer van elektriciteits- en gasnetwerken als vennootschappen die zich toeleggen op de productie en levering van en de handel in elektriciteit en gas. Dit is op grond van de wettelijke bepalingen over het zogeheten groepsverbod (ook wel gedwongen splitsing genoemd) niet toegestaan.

De Hoge Raad heeft op 26 juni 2015 arrest gewezen over de gedwongen splitsing van Nederlandse geïntegreerde energiebedrijven. De Hoge Raad oordeelde dat de wetsartikelen die gaan over het verplichte groepsverbod en zijn opgenomen in de Elektriciteits- en Gaswet, ook wel genoemd Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON), niet in strijd zijn met het vrije verkeer van kapitaal en de vrijheid van vestiging, zoals opgenomen in het (Europese) Unierecht. Voor een uitspraak of gedwongen splitsing in strijd is met recht op eigendom (artikel 1 Eerste Protocol van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens (EVRM)), waar Eneco (en Delta) ook een beroep op doen, heeft de Hoge Raad de zaak ter verdere behandeling naar het Gerechtshof van Amsterdam verwezen. Dit Hof moet dan toetsen of het groepsverbod in strijd is met het genoemde artikel uit het Eerste Protocol. Deze verwijzingsprocedure is in 2015 bij het Hof Amsterdam aanhangig gemaakt. Het is niet bekend wanneer het Gerechtshof Amsterdam hierin uitspraak zal doen.

Hangende deze juridische procedure duurt derhalve de onzekerheid voort omtrent de vraag of het groepsverbod uiteindelijk rechtsgeldig is.

Inmiddels heeft de Autoriteit Consument & Markt (ACM) een zogenaamd handhavingsbesluit genomen ten gevolge waarvan Eneco Holding N.V. uiterlijk 31 januari 2017 moet zijn gesplitst. Dit op straffe van een dwangsom van € 4,5 mln per week, met een maximum van € 90 mln. Op 13 januari 2016 diende Eneco Holding N.V. een bezwaarschrift in tegen dit handhavingsbesluit. De uitkomst van deze bezwarenprocedure is niet bekend.

Eneco Holding N.V. bereidt tegelijkertijd de indiening van een splitsingsplan voor, dat zij de eerste helft van 2016 bij ACM zal indienen. Ondanks het voortzetten van haar verzet tegen gedwongen splitsing, is zij noodgedwongen gestart met het treffen van voorbereidingen voor een effectuering van een splitsing teneinde aan het handhavingsbesluit van ACM te kunnen voldoen.

31. Transacties met verbonden partijen

Aan Eneco verbonden partijen zijn de geassocieerde deelnemingen, joint ventures en tevens haar bestuurders en commissarissen. Aandeelhouders van Eneco met invloed van betekenis zijn ook verbonden partijen.

De verkopen aan en inkopen van verbonden partijen hebben plaatsgevonden volgens voorwaarden die in het normale economische verkeer met derden gebruikelijk zijn. De vorderingen en schulden zijn niet zeker gesteld en zullen door bankbetalingen worden verrekend.

De specificatie van de handelstransacties met de belangrijkste verbonden partijen is als volgt:

	Verkopen		Inkopen	
	2015	2014	2015	2014
Geassocieerde deelnemingen	125	144	17	22
Joint ventures	-	-	4	2

	Vorderingen		Schulden	
	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Geassocieerde deelnemingen	14	15	3	3
Joint ventures	2	1	1	6

Voor de bezoldiging van de bestuurders en commissarissen wordt verwezen naar toelichting 6.

Tussen bestuurders en commissarissen bestaat verder geen andere relatie met Eneco dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden onder marktconforme voorwaarden. Eneco past de vrijstelling toe om transacties met verbonden overheidsinstellingen niet toe te lichten. De Gemeente Rotterdam heeft invloed van betekenis. Naast de aandeelhoudersrelatie bestaat geen andere relatie dan die van klant en leverancier op basis van algemeen gebruikelijke leveringsvoorwaarden onder marktconforme voorwaarden.

32. Beheersing van financiële risico's

In het kader van de normale bedrijfsvoering wordt kredietrisico, (commodity-)marktrisico, renterisico en liquiditeitsrisico gelopen. Het beleid is erop gericht de negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden op de financiële resultaten te minimaliseren. De doelstellingen die hiervoor zijn geformuleerd, zijn afgeleid van de strategische doelstellingen. Op basis van deze doelstellingen zijn procedures en richtlijnen opgesteld die ten minste eenmaal per jaar worden geëvalueerd en indien nodig aangepast.

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de risicobeheersing. In dit kader worden door haar de procedures en richtlijnen vastgesteld en ziet zij toe op de naleving. De bevoegdheden om namens Eneco verbintenissen aan te gaan zijn vastgelegd in het Corporate Authority Manual. Daarnaast zijn voor alle business units mandaten opgesteld die de benoemde risico's beheersen zoals bijvoorbeeld bij het commodityrisico (elektriciteit, gas, warmte, emissierechten en brandstoffen) voor de inkoop- en handelsafdeling van Eneco en de verkoopkanalen van Eneco.

De Raad van Bestuur bespreekt periodiek met het (business unit-)management de ontwikkeling van de resultaten, kengetallen zoals de ontwikkeling van het werkkapitaal en de handelspositie, de belangrijkste risico's (en eventuele concentratie van bepaalde risico's) en de maatregelen om deze risico's te beheersen. Op basis van belangrijke geïdentificeerde risico's worden stress tests ontwikkeld en toegepast op de financiële meerjarenplanning. Hiermee wordt de impact van risico's op de bedrijfsvoering inzichtelijk gemaakt. Elk jaar legt het (business unit-)management verantwoording af aan de Raad van Bestuur middels een 'in control statement'.

Een intern Audit & Risk Committee, een Commodity Risk Committee en een Investment Risk Committee zien toe op de formulering en toepassing van het risicobeleid en adviseert de Raad van Bestuur hierover.

Door bespreking van strategische plannen, budgetten, kritische performance indicatoren, prognoses, resultaten en het risicobeleid houden de commissarissen toezicht op de gang van zaken en de beheersing van risico's.

32.1 Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat een verlies ontstaat omdat de tegenpartij of de garantiesteller van de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan of zal voldoen. Voor de beheersing van dit risico wordt onderscheid gemaakt tussen debiteurenrisico en tegenpartijrisico (counterparty risico).

Debiteurenrisico

Debiteurenrisico is het risico dat een debiteur een vordering niet zal voldoen. De meeste vorderingen zijn van beperkte omvang en verdeeld over een zeer groot aantal debiteuren. Concentratie van risico is daarom niet aan de orde.

Het beleid is erop gericht om aan klanten geen andere kredieten te verstrekken dan normale leverancierskredieten zoals vastgelegd in de van toepassing zijnde leveringsvoorwaarden. Daarnaast is op decentraal niveau in de organisatie beleid geformuleerd. De effectiviteit van dat beleid wordt centraal gemonitord en zo nodig bijgesteld.

Maatregelen die worden toegepast om het debiteurenrisico te beperken zijn:

- Een actief incassobeleid.
- Het gebruik van kredietlimieten, bankgaranties en/of margining (cash collateral) voor zakelijke partijen.
- De inzet van incassobureaus en differentiatie in incassomethoden voor actuele en historische klanten.

De waarde van een vordering wordt volgens een voorgeschreven procedure aangepast. Deze is gebaseerd op de tijd dat de vordering openstaat en de kans dat deze niet volledig wordt voldaan. Voor de zakelijke klanten wordt dit aangevuld met een individuele beoordeling.

Tegenpartijrisico

Tegenpartijrisico is het risico dat een handelspartner niet aan haar leverings- of betalingsverplichtingen kan of zal voldoen. Dit risico heeft voornamelijk betrekking op de handel in energicommodities, emissierechten en rente- en valuta- afdekkingstransacties. De basis voor de beheersing van dit risico is vastgelegd in het 'Counterparty Mandaat' (onderdeel van het commodity mandaat Eneco Energy Trade) en het 'Treasury Statuut', dat door de Raad van Bestuur is vastgesteld.

De omvang van het tegenpartijrisico wordt voornamelijk bepaald door de vervangingswaarde van de toekomstige leveringen en de geleverde commodity die nog niet betaald is. De vervangingswaarde wordt per tegenpartij dagelijks berekend op basis van de actuele marktprijzen voor toekomstige leveringen. De risicopositie wordt afgemeten aan de risicotolerantie. Deze tolerantie wordt per contractpartij vastgesteld op basis van een beoordeling van de kredietwaardigheid van die tegenpartij volgens een openbare of interne rating en/of andere beoordelingsmethodieken.

Het tegenpartijrisico wordt beperkt door:

- Stellen van een bepaalde financiële limietruimte gebaseerd op financiële sterkte counterparty.
- Stellen van bepaalde handelsvolume restricties per tegenpartij (positiemanagement).
- Gebruik maken van gestandaardiseerde overeenkomsten, met name op basis van EFET- en ISDA-voorwaarden.
- Gebruik maken van margining en clearing via een derde partij.
- Gebruik maken van bilaterale margining overeenkomsten met tegenpartijen.
- Uitvoeren van risico reducerende transacties met tegenpartijen waar onderling elkaar (deels) opheffende posities uitstaan.
- Vragen van additionele zekerheden aan tegenpartijen, zoals bankgaranties.
- Eventueel afsluiten van kredietverzekeringen voor de afdekking van exposures buiten de limieten.

Margining en clearing via een derde partij vindt plaats bij het gebruik van futures. Hierbij wordt het tegenpartijrisico van een termijncontract overgedragen aan een clearingbank. Deze bank is aangesloten bij het clearinghuis dat faciliteert in de afwikkeling van futures transacties via de handelsbeurzen, zoals ICE ENDEX (InterContinental Exchange European Energy Derivatives Exchange N.V.), EEX (European Energy Exchange A.G.) en ECX (European Climate Exchange). Het clearinghuis verrekenet dagelijks tussentijdse

marktwaardeveranderingen met zijn clearingbanken, die dat op hun beurt weer verrekenen met de betrokken handelspartijen (margin calls). Hierdoor wordt voor de contractpartijen het tegenpartijrisico op elkaar geneutraliseerd. Bilaterale margining impliceert eenzelfde dagelijkse verrekening, maar dan rechtstreeks met de tegenpartij van de transactie. In het contract met de tegenpartij wordt een initiële minimale waarde (threshold) afgesproken, bilaterale margining wordt alleen toegepast wanneer deze threshold overschreden wordt.

Door de margining systematiek ontstaat liquiditeitsrisico (liquidity risk). Het risicobeleid is gericht op het bewaken en op elkaar afstemmen van het tegenpartijrisico door handel in forwards enerzijds en het liquiditeitsrisico door margining anderzijds. Voor de beheersing van beide risico's bestaat een systeem waarmee interne limieten worden bewaakt op basis van periodieke rapportages.

Het maximale kredietrisico is gelijk aan de balanswaarde van de financiële activa met inbegrip van afgeleide financiële instrumenten.

Financiële activa en financiële verplichtingen worden gesaldeerd en als nettobedrag in de balans opgenomen voor zover Eneco voldoet aan de IFRS-criteria voor saldering. Voor de transacties in afgeleide financiële instrumenten worden gestandaardiseerde contractvoorwaarden en contracttypen gebruikt zoals de 'master netting'-overeenkomsten op basis van de ISDA- en EFET-voorwaarden. De meeste contracten voor afgeleide financiële instrumenten van Eneco voldoen aan de salderingscriteria. Enerzijds omdat een in rechte afdwingbaar recht bestaat om de verantwoorde bedragen te mogen salderen en daarnaast omdat alle bedragen met betrekking tot gesaldeerde financiële activa en financiële verplichtingen in één bedrag worden afgewikkeld.

De tabel hieronder geeft alleen de financiële activa en financiële verplichtingen weer die zijn gesaldeerd in de balans in overeenstemming met de salderingscriteria van IAS 32. Doordat in deze tabel niet alle in de balans vermelde financiële activa en verplichtingen zijn verwerkt is geen aansluiting mogelijk met de nettobedragen zoals gepresenteerd in de balans.

31 december 2015	Brutobedragen van opgenomen financiële activa	Brutobedragen van opgenomen financiële verplichtingen die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële activa gepresenteerd in de balans
Activa			
Afgeleide financiële instrumenten	1.483	1.119	364
Liquide middelen	367	-	367
Andere financiële instrumenten	600	439	161
	2.450	1.558	892
	Brutobedragen van opgenomen financiële passiva	Brutobedragen van opgenomen financiële vorderingen die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële passiva gepresenteerd in de balans
Passiva			
Afgeleide financiële instrumenten	1.346	1.119	227
Kortlopende schulden aan kredietinstellingen	-	-	-
Andere financiële instrumenten	813	439	374
	2.159	1.558	601

31 december 2014	Brutobedragen van opgenomen financiële activa	Brutobedragen van opgenomen financiële verplichtingen die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële activa gepresenteerd in de balans
Activa			
Afgeleide financiële instrumenten	1.053	690	363
Liquide middelen	695	331	364
Andere financiële instrumenten	837	616	221
	2.585	1.637	948
		Brutobedragen van opgenomen financiële vorderingen die gesaldeerd zijn in de balans	Nettobedragen van financiële passiva gepresenteerd in de balans
Passiva			
Afgeleide financiële instrumenten	971	690	281
Kortlopende schulden aan kredietinstellingen	331	331	-
Andere financiële instrumenten	1.135	616	519
	2.437	1.637	800

Financieringsinstrumenten

De wijze waarop de financieringsinstrumenten worden beheerd is vastgelegd in een Treasury Statuut dat is vastgesteld door de Raad van Bestuur en door de Raad van Commissarissen. Bij het opnemen van gelden is het tegenpartijrisico zeer beperkt. Bij het uitzetten van gelden wordt rekening gehouden met de risicotolerantie zoals deze in het Treasury Statuut zijn geformuleerd. De risicopositie met een tegenpartij wordt afgemeten aan de risicotolerantie. Deze tolerantie wordt per contractpartij vastgesteld op basis van een beoordeling van de kredietwaardigheid van die tegenpartij volgens een openbare credit rating. Het tegenpartijrisico wordt verder beperkt door spreiding over meerdere partijen, vastgestelde limieten per tegenpartij en maximale looptijden voor uitzettingen.

Het tegenpartijrisico voor financiële instrumenten (swapcontracten) wordt beperkt door:

- Het gebruik van raamovereenkomsten op basis van ISDA-voorwaarden.
- Procedures voor periodieke beoordeling van het tegenpartijrisico.
- Margining als gevolg van overeengekomen credit support agreements.

Door de margining systematiek op basis van credit support agreements ontstaat liquiditeitsrisico (liquidity risk). Het risicobeleid is gericht op het bewaken van dit liquiditeitsrisico op basis van periodieke rapportages.

32.2 Marktrisico

Marktrisico is het risico dat wordt gelopen over waardeveranderingen in huidige of toekomstige kasstromen en financiële instrumenten die het gevolg zijn van veranderingen in marktprijzen, marktrente en wisselkoersen.

Prijrisico

Het marktprijrisico op de commodityportefeuilles voor inkoop en levering aan klanten wordt in de eerste plaats beperkt door back-to-back-transacties voor inkoop- en verkoopverplichtingen, waarbij ook gebruik wordt gemaakt van afgeleide financiële instrumenten. Waar back-to-back hedging niet mogelijk is, of alleen tegen excessief hoge transactiekosten, wordt gebruik gemaakt van gestructureerde hedging strategieën. Bij dit laatste worden de posities tijdelijk afgedekt in andere landen, commodities en/of periodes die historisch gezien een sterke correlatie hebben met de af te dekken prijsrisico's. Deze instrumenten worden ingezet binnen een conservatief ingerichte structuur van mandaten en limieten met permanente registratie, bewaking en analyse van de posities en de marktwaarde.

Het marktprijrisico op de eigen opwek en de langjarige (structured) commodity inkoopcontracten wordt eveneens beperkt door back-to-back-transacties en structured hedging strategieën zoals hierboven beschreven. Hierbij dient aangetekend te worden dat voor exposures die verder in de toekomst liggen er geen liquide energie handelsmarkt is en deze uit dien hoofde moeilijk tot niet afdekbaar zijn.

Prijrisico's op handelsportefeuilles van energiecommodities en emissierechten worden beheerst door positielimieten, MtM-limieten, value-at-risk maatstaven (VaR) en stop-loss limieten. Per business activiteit wordt bepaald welke limieten het beste gebruikt kunnen worden om de risico's te beheersen. De VaR representeert het potentiële verlies van een slecht scenario op een portefeuille over een periode van 10 dagen, uitgaande van een betrouwbaarheid van 95%. VaR-calculaties zijn gebaseerd op een prijshistorie en omvatten onder meer correlaties tussen producten, markten en tijdsperiodes. Door middel van backtesting worden berekende VaR-waarden en het gebruikte model gecontroleerd. Dagelijks wordt aan de riskmanagers en de energiehandelaren gerapporteerd over zowel de VaR als de MtM en de posities in relatie tot de afgegeven limieten. Limietoverschrijdingen worden direct gerapporteerd, conform het commodity mandaat Eneco Energy Trade. De VaR voor de handelsportefeuille bedroeg per 31 december 2015 € 2,1 mln. (2014: € 2,3 mln.). De gemiddelde VaR bedroeg in 2015 € 1,7 mln. (2014: € 2,2 mln.).

Vreemde valutarisico

Vreemde valutarisico is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van koersveranderingen in vreemde valuta. De Treasury afdeling is verantwoordelijk voor de beheersing van de andere valutarisico's van de groep. In de consolidatie opgenomen vennootschappen mogen zonder instemming van de Treasury afdeling geen open posities (exclusief commodity gerelateerde financiële instrumenten) in vreemde valuta aanhouden die groter zijn dan € 250.000. Op basis van de totale positie in een vreemde valuta en de bijbehorende vastgestelde limiet voor open posities bepaalt de Treasury afdeling of hedging gewenst is en welke strategie daarbij zal worden gevolgd. Valutarisico's verbonden aan de commodity gerelateerde financiële instrumenten worden overeenkomstig het prijrisico beheerst.

In 2009 zijn leningen aangegaan in Amerikaanse dollars, Japanse yens en Britse ponden om in de financieringsbehoefte van de groep te voorzien. Eneco heeft het valutarisico met betrekking tot de USD- en JPY-leningen voor de hele looptijd afgedekt met cross currency swapcontracten. Het valutarisico gerelateerd aan de GBP-leningen werd voorafgaand aan de toepassing van de 'net investment hedge' (zie ook toelichting 24 'Groepsvermogen') eveneens afgedekt door middel van cross currency swapcontracten die in het eerste halfjaar 2015 zijn afgewikkeld. Door deze 'net investment hedge' zijn de GBP-leningen (€ 75 mln.) gealloceerd als gedeeltelijke afdekking ('natural hedge') voor de translatieverschillen als gevolg van de netto-investering in het Verenigd Koninkrijk.

De gevoeligheid van de koersmutatie voor GBP/Euro voor de Reserve translatieverschillen binnen het eigen vermogen in 2015 bij 1% koersverandering bedraagt € 3,3 mln.

Renterisico

Renterisico is het risico dat wordt gelopen bij waardeveranderingen in financiële instrumenten als gevolg van een renteverandering in de markt. Het renterisico wordt beheerst door de Treasury afdeling. Het renterisicobeleid is gericht op het beheersen van de netto financieringslasten door fluctuaties in de marktrente. Hiertoe wordt uitgegaan van een bepaalde bandbreedte voor de verhouding tussen vast- en variabel rentende leningen. Eneco kan gebruik maken van afgeleide financiële instrumenten zoals renteswapcontracten om het gewenste risicoprofiel te bereiken. Indien alle overige variabelen constant blijven, zal een algemene stijging van Euribor (voor een periode van twaalf maanden) met 1%-punt naar schatting leiden tot een daling van het resultaat vóór belastingen met € 0,1 mln. (per 31 december 2014: € 0,1 mln.).

32.3 Liquiditeitsrisico

Eneco is een kapitaalintensief bedrijf. Het financieringsbeleid is gericht op het ontwikkelen en onderhouden van een optimale financieringsstructuur, rekening houdend met de huidige activa-basis en het investeringsprogramma. Uitgangspunten zijn toegang tot de kapitaalmarkt en flexibiliteit tegen acceptabele financieringskosten.

Financieringen worden centraal aangetrokken en intern aangewend. Dochterondernemingen worden gefinancierd met een combinatie van eigen vermogen en intercompany leningen.

Een specifiek liquiditeitsrisico vloeit voort uit margining van energiecontracten via clearinghuizen en contracten met een bilaterale marginingverplichting. Voor de beheersing van dit risico zijn limieten in het Counterparty Mandaat vastgesteld voor zowel het openstaande saldo als de gevoeligheid voor prijsmutaties. Hierover wordt wekelijks gerapporteerd aan het management en halfjaarlijks aan het Commodity Risk Committee. In dit risk committee zijn twee leden van de Raad van Bestuur vertegenwoordigd. De gevoeligheid van de margining call bij 1% prijsverandering bedraagt in 2015 € 1,5 mln. (2014: € 1,4 mln.). Een ander liquiditeitsrisico vloeit voort uit de margining van de marktwaarde van de cross currency swapcontracten die bij een aantal banken zijn afgesloten. Indien de marktwaarde van deze contracten de contractuele grenzen overschrijdt dient Eneco de overschrijding bij deze banken te storten. Per ultimo 2015 is er door Eneco in totaal € 0 mln. gestort (2014: € 0 mln.).

Om te voorkomen dat Eneco niet in staat is te voldoen aan haar financiële verplichtingen wordt groot belang gehecht aan het beheersen van alle hiervoor vermelde risico's. Daarnaast wordt de liquiditeitsbehoefte gepland op basis van lange, middellange en korte termijn kasstroomprognoses. Deze kasstroomprognoses omvatten onder meer operationele kasstromen, investeringskasstromen, dividenden, te betalen interest en aflossing van schulden. De vermogensbehoefte wordt door de Treasury afdeling afgezet tegenover de beschikbare middelen. Maandelijks wordt hierover gerapporteerd aan de Raad van Bestuur.

Bij een aantal banken zijn niet-gecommiteerde krediet- en garantiefaciliteiten overeengekomen ter grootte van in totaal € 251 mln. (2014 voor vergelijkingsdoeleinden aangepast: € 251 mln.). Daarnaast is tot oktober 2018 een gecommiteerde kredietfaciliteit beschikbaar voor een maximum van € 1,25 mld. (2014: € 1,25 mld.). Er is in 2015 geen gebruik gemaakt van deze faciliteit.

De specificatie van de verwachte uitgaande nominale kasstromen met eventuele rente van financiële instrumenten gedurende de komende jaren is hieronder opgenomen. De kasstromen van de derivaten zijn gebaseerd op de prijzen en volumes in de contracten.

Per 31 december 2015	Binnen 1 jaar	Van 1 tot 5 jaar	Na 5 jaar	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten	158	50	99	307
Rentedragende schulden	137	1.177	1.119	2.433
Handelscrediteuren en overige schulden	1.300	91	347	1.738
Totaal	1.595	1.318	1.565	4.478

Per 31 december 2014	Binnen 1 jaar	Van 1 tot 5 jaar	Na 5 jaar	Totaal
Afgeleide financiële instrumenten	492	251	54	797
Rentedragende schulden	201	1.228	1.190	2.619
Handelscrediteuren en overige schulden ¹	1.562	130	289	1.981
Totaal ¹	2.255	1.609	1.533	5.397

¹ Gegevens 2014 i.v.m. een reclassificatie van onderhanden projecten voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

33. Kapitaalmanagement

Het primaire doel van het kapitaalbeheer van Eneco is de instandhouding van een goede kredietwaardigheid en een gezonde solvabiliteit als ondersteuning van de activiteiten en het minimaliseren van de kostenvoet voor vreemd vermogen. Eneco beschouwt zowel kapitaal (inclusief de in 2014 uitgegeven achtergestelde eeuwigdurende obligatielening) als ook netto schuld als relevante onderdelen van haar financiering en derhalve van haar kapitaalbeheer. Eneco kan haar kapitaalstructuur beïnvloeden door de wijziging van de verhouding tussen eigen vermogen en vreemd vermogen. De netto-rentedragende schulden (exclusief die van beëindigde bedrijfsactiviteiten) zijn gedefinieerd als de lang- en kortlopende rentedragende schulden verminderd met de liquide middelen.

In het boekjaar 2015 zijn in de doelen, beleid en processen voor kapitaalbeheer geen wijzigingen aangebracht.

Eneco bewaakt haar kapitaal met behulp van het 'Financieel Sturingskader'. Hierin zijn verschillende ratio's opgenomen die periodiek worden gemonitord door de Raad van Bestuur. Een van deze ratio's is de verhouding groepsvermogen/totaal vermogen. Het beleid van Eneco is deze verhouding boven de 45% te houden. Ultimo 2015 bedraagt dit percentage 54,0% (2014: 51,4%). Binnen dit Financieel Sturingskader wordt bovendien gestuurd op onder meer credit rating relevante ratio's. In dat kader wordt de in 2014 uitgegeven achtergestelde eeuwigdurende obligatielening door Standard & Poor's aangemerkt als een instrument met 50% equity credit en 50% schuldcomponent ('intermediate basket'). Dit laatste in tegenstelling tot IFRS, waar de achtergestelde eeuwigdurende obligatielening als 100% eigen vermogen wordt aangemerkt.

34. Gebeurtenissen na balansdatum

Na balansdatum hebben zich geen materiële gebeurtenissen voorgedaan die nader toegelicht moeten worden.

Toelichting op het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het geconsolideerd kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Voor de herleiding van de mutatie in de liquide middelen wordt het resultaat na belastingen aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening en balansmutaties die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in boekjaar 2015.

In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt naar kasstromen uit operationele, investerings- en financieringsactiviteiten. De operationele kasstroom omvat onder andere de uitgaven voor rente en belastingen en de ontvangsten van rente en dividenden. Ontwikkelingskosten, investeringen en desinvesteringen in vaste activa (inclusief financiële belangen) worden opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. De betaling van dividend wordt gezien als een uitgaande kasstroom uit financieringsactiviteiten.

Mutatie werkkapitaal

Het werkkapitaal omvat de voorraden en kortlopende vorderingen verminderd met de niet-rentedragende kortlopende schulden. De mutatie van het werkkapitaal zoals opgenomen in de operationele kasstroom is als volgt:

	2015	2014
Mutatie immateriële vlottende activa	-12	-2
Mutatie voorraden	-6	6
Mutatie handelsdebiteuren	112	129
Mutatie overige vorderingen	62	-6
Mutatie niet-rentedragende schulden	-244	14
Totaal	-88	141

Toelichting per segment

Gesegmenteerde informatie

Bedrijfssegmenten worden onderscheiden in overeenstemming met de bestuurlijke en interne rapportagestructuur van Eneco. De bedrijfssegmenten per 1 januari 2015 van Eneco Groep bestaan uit de twee kernbedrijven: Energiebedrijf Eneco en Stedin. Het bedrijfssegment Energiebedrijf Eneco omvat het inkopen, opwekken, verhandelen en verkopen van elektriciteit, gas en warmte en de aanleg, het onderhoud en het beheer van warmtenetten en advisering. Het bedrijfssegment Stedin betreft de netbeheerder die de gas- en elektriciteitsnetten beheert.

In de tweede helft van 2015 is besloten tot de vorming van een nieuw bedrijfssegment Innovatie waarin alle activiteiten in verband met investeringen in start-ups, innovatieve energieprojecten en strategische partnerships zijn ondergebracht. Het nieuwe bedrijfs onderdeel Eneco Innovation & Ventures is separaat gepositioneerd binnen de Eneco Groep en rapporteert rechtstreeks aan de Raad van Bestuur ('chief operating decision maker'). Aangezien omzet en resultaten, en daarmee ook de kasstromen, van dit bedrijfs onderdeel grotendeels onafhankelijk zullen zijn van andere bedrijfs onderdelen binnen het Energiebedrijf Eneco, wordt dit aangemerkt als een apart bedrijfssegment Innovatie. Daarnaast worden ook de energieconsultancy-activiteiten van Ecofys aangemerkt als een afzonderlijk bedrijfssegment. Hetzelfde geldt voor de activiteiten van Joulz Energy Solutions die nu ondergebracht zijn in een afzonderlijk bedrijfssegment Infrastructurele diensten. De nieuwe bedrijfssegmenten Innovatie, Energieconsultancy en Infrastructurele diensten zijn niet zelfstandig als een 'rapportage-segment' aan te merken volgens de criteria in IFRS 8 'Operating Segments'. Daarom zijn deze drie bedrijfssegmenten opgenomen in het bedrijfssegment Overige activiteiten dat - gezien de niet-materiële omvang - is verwerkt in de kolom 'Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties' in onderstaande tabellen.

Dit resulteert in twee rapportage-segmenten: segment Energiebedrijf Eneco en segment Stedin, en één niet rapportage-segment Overige activiteiten. De vergelijkende cijfers 2014 zijn - voor zover van toepassing - aangepast naar de nieuwe structuur per ultimo 2015.

De waarderingsgrondslagen van de Groep worden ook voor de segmentrapportage gehanteerd.

De verrekenprijzen die aan interne opbrengsten ten grondslag liggen, zijn gebaseerd op marktconforme prijzen en voorwaarden.

Opbrengsten en resultaat per bedrijfssegment

2015	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Stedin	Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties	Totaal
Opbrengsten energielevering, -transport, energie gerelateerde activiteiten en overige bedrijfsopbrengsten	3.162	1.053	67	4.282
Bedrijfsopbrengsten tussen segmenten	30	21	- 51	-
Inkoop energie en energie gerelateerd en overige bedrijfskosten	- 2.852	- 564	- 37	- 3.453
Bedrijfsresultaat voor afschrijvingen en bijzondere waardemutaties	340	510	- 21	829
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties op materiële en immateriële vaste activa	- 258	- 224	- 13	- 495
Bedrijfsresultaat	82	286	- 34	334
Resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures				9
Financiële baten en lasten				- 74
Resultaat voor belastingen				269

2014	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Stedin	Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties	Totaal
Opbrengsten energielevering, -transport, energie gerelateerde activiteiten en overige bedrijfsopbrengsten	3.384	1.124	82	4.590
Bedrijfsopbrengsten tussen segmenten	40	12	- 52	-
Inkoop energie en energie gerelateerd en overige bedrijfskosten	- 3.241	- 603	- 38	- 3.882
Bedrijfsresultaat voor afschrijvingen en bijzondere waardemutaties	183	533	- 8	708
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties op materiële en immateriële vaste activa	- 108	- 223	- 14	- 345
Bedrijfsresultaat	75	310	- 22	363
Resultaat geassocieerde deelnemingen en joint ventures				14
Financiële baten en lasten				- 100
Resultaat voor belastingen				277

Balans per bedrijfssegment

Per 31 december 2015	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Stedin	Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties	Totaal
Activa				
Activa	4.679	5.101	60	9.840
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	60	-	1	61
Totaal activa	4.739	5.101	61	9.901
Passiva				
Eigen vermogen en langlopende verplichtingen	3.506	4.703	56	8.265
Kortlopende verplichtingen	1.233	398	5	1.636
Totaal passiva	4.739	5.101	61	9.901

Per 31 december 2014	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Stedin	Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties	Totaal
Activa				
Activa	4.786	5.150	95	10.031
Geassocieerde deelnemingen en joint ventures	57	-	-	57
Totaal activa	4.843	5.150	95	10.088
Passiva				
Eigen vermogen en langlopende verplichtingen	3.400	4.775	- 65	8.110
Kortlopende verplichtingen	1.443	375	160	1.978
Totaal passiva	4.843	5.150	95	10.088

Overige gegevens per bedrijfssegment

2015	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Stedin	Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties	Totaal
Investerings in materiële en immateriële vaste activa	347	365	3	715
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties op materiële en immateriële vaste activa	258	235	2	495

2014	Segment Energiebedrijf Eneco	Segment Stedin	Overige activiteiten, niet gealloceerd en eliminaties	Totaal
Investerings in materiële en immateriële vaste activa	396	444	2	842
Afschrijvingen en bijzondere waardemutaties op materiële en immateriële vaste activa	107	229	9	345

Opbrengsten per land

	2015	2014
Nederland	4.046	4.348
België	176	212
Verenigd Koninkrijk	43	17
Overig	17	13
Totaal	4.282	4.590

Vaste activa per land

	2015	2014
Nederland	7.046	7.153
België	376	372
Verenigd Koninkrijk	401	353
Overig	40	44
Totaal	7.863	7.922

Overzicht van belangrijkste dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen

Dochterondernemingen

Naam	Plaats	Belang
AgroPower B.V. *	Delft	100%
BioEnergieCentrale Delfzijl B.V.	Rotterdam	100%
CityTec B.V. *	Rotterdam	100%
Ecofys Netherlands B.V.	Utrecht	100%
Eneco B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco België B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Consumenten B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Energy Trade B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Gasspeicher B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Innovation & Ventures B.V.	Rotterdam	100%
Eneco Installatiebedrijven Groep B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Solar Assets France 1	Avignon (F)	100%
Eneco Solar Belgium N.V.	Gent (B)	100%
Eneco Solar, Bio & Hydro B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Warmte & Koude B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Warmteproductie Utrecht B.V.	Rotterdam	100%
Eneco Wind B.V. *	Rotterdam	100%
Eneco Wind Belgium S.A.	Waver (B)	100%
Eneco Wind UK Ltd.	Londen (VK)	100%
Eneco Windenergie Delfzijl Noord v.o.f.	Rotterdam	100%
Eneco Windmolens Offshore B.V.	Rotterdam	100%
Eneco Zakelijk B.V. *	Rotterdam	100%
Jedlix B.V.	Rotterdam	100%
Joulz Energy Solutions B.V.	Rotterdam	100%
Luminext B.V.	Amsterdam	100%
LZN Ltd.	Londen (VK)	100%
N.V. Eneco Beheer *	Rotterdam	100%
Oxxio Nederland B.V. *	Hilversum	100%
Quby Products B.V.	Amsterdam	100%
Stedin Meetbedrijf B.V. *	Rotterdam	100%
Stedin Netbeheer B.V. *	Rotterdam	100%
Stedin Operations B.V. *	Rotterdam	100%
Tullo Wind Farm Ltd.	Londen (VK)	100%
Windpark Afrikahaven B.V.	Maasbergen	100%
Windpark de Beemden B.V.	Rotterdam	100%
Windpark De Graaf B.V.	Oosterhout	100%
Windpark Houten B.V.	Rotterdam	100%
Windpark Logistiekweg B.V.	Utrecht	100%
Windpark Martens B.V.	Oosterhout	100%
Windpark Martina Cornelia B.V.	Rotterdam	100%
Windpark Oudenstaart B.V.	Rotterdam	100%
Windpark Romerswaal B.V.	Rotterdam	100%
Windpark Sabina-Henrica B.V.	Rotterdam	100%
Windpark van Luna B.V.	Utrecht	100%
Windpark van Pallandt B.V. *	Rotterdam	100%

* Voor deze dochterondernemingen is door Eneco Holding N.V. een 403-verklaring afgegeven.

Joint operations

Naam	Plaats	Belang
CDMA Utilities B.V.	Arnhem	50%
Enecogen v.o.f.	Rotterdam	50%
Navitus Bay Development Limited	Londen (VK)	50%
Norther S.A.	Brussel (B)	50%
Q10 Offshore Wind B.V.	Rotterdam	50%
Warmtetransportbedrijf Amstelland Zuid-Amsterdam (WAZA) B.V.	Amsterdam	50%
Windpark Sabina-Henricapolder v.o.f.	Rotterdam	50%
Zonnepark Ameland B.V.	Ameland	33,3%

Joint ventures

Naam	Plaats	Belang
PVNED Holding B.V.	Middelburg	50%

Geassocieerde deelnemingen

Naam	Plaats	Belang
Groene Energie Administratie B.V.	Rotterdam	30%
Peeeks B.V.	Delft	50%

Een volledig overzicht van de maatschappijen, zoals bedoeld in artikel 379 Boek 2 BW Titel 9, is ten kantore van het Handelsregister te Rotterdam gedeponneerd.

Vennootschappelijke jaarrekening

Vennootschappelijke winst- en verliesrekening

x € 1 mln.

	2015	2014
Resultaat dochterondernemingen	264	271
Overige resultaten na belastingen	-56	- 65
Resultaat na belastingen	208	206
Resultaatverdeling:		
Resultaat toe te rekenen aan houders achtergestelde eeuwigdurende obligatielening Eneco Holding N.V. (na belastingen)	12	1
Resultaat toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.	196	205
Resultaat na belastingen	208	206

Vennootschappelijke balans

Voor winstbestemming

x € 1 mln.

	Toelichting	Per 31 december 2015	Per 31 december 2014
Vaste activa			
Financiële vaste activa	2	8.622	8.255
Vlottende activa			
Vorderingen op groepsmaatschappijen ¹		42	80
Actuele belastingvorderingen ¹		-	-
Overige vorderingen		1	1
Liquide middelen		156	521
Totaal vlottende activa ¹		199	602
TOTAAL ACTIVA ¹		8.821	8.857
Eigen vermogen			
Aandelenkapitaal		497	497
Agioreserve		381	381
Herwaarderingsreserve		779	821
Reserve translatieverschillen		45	23
Reserve kasstroomafdekkingen		19	- 35
Reserve niet-uitgekeerde winsten deelnemingen		36	32
Reserve kosten onderzoek & ontwikkeling		2	-
Ingehouden resultaten		2.890	2.759
Onverdeeld resultaat boekjaar		196	205
Eigen vermogen toe te rekenen aan aandeelhouders Eneco Holding N.V.		4.845	4.683
Achtergestelde eeuwigdurende obligatielening		501	501
Totaal eigen vermogen	3	5.346	5.184
Langlopende verplichtingen			
Uitgestelde belastingverplichtingen		10	-
Rentedragende schulden	4	1.691	1.672
Overige schulden		72	106
Totaal langlopende verplichtingen		1.773	1.778
Kortlopende verplichtingen			
Rentedragende schulden ¹	4	35	72
Schulden aan groepsmaatschappijen ¹		1.565	1.759
Actuele belastingverplichtingen ¹		82	41
Overige schulden		20	23
Totaal kortlopende verplichtingen ¹		1.702	1.895
TOTAAL PASSIVA ¹		8.821	8.857

¹ Vergelijkende cijfers 2014 voor presentatiedoeleinden aangepast.

Toelichting op de vennootschappelijke jaarrekening

Alle bedragen zijn in miljoenen euro tenzij anders vermeld.

1. Waarderingsgrondslagen

De vennootschappelijke jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW, waarbij dezelfde waarderingsgrondslagen zijn toegepast als in de geconsolideerde jaarrekening, zoals toegestaan in artikel 362 lid 8, Titel 9 Boek 2 BW. Dochterondernemingen vormen een uitzondering op het voorstaande en worden gewaardeerd op netto-vermogenswaarde, die is bepaald op basis van de IFRS-grondslagen die worden gehanteerd in de geconsolideerde jaarrekening. De beschrijving van de activiteiten en de structuur van de onderneming, zoals opgenomen in de toelichting op de geconsolideerde jaarrekening is eveneens van toepassing op de vennootschappelijke jaarrekening.

2. Financiële vaste activa

	Dochter- onder- nemingen	Vorderingen op dochter- ondernemingen	Overige vorderingen	Afgeleide financiële instrumenten	Uitgestelde belasting vorderingen	Totaal
Per 1 januari 2014	5.882	1.715	23	-	3	7.623
Resultaat dochterondernemingen	271	-	-	-	-	271
Mutatie uitgestelde belastingvorderingen	-	-	-	-	1	1
Mutatie leningen aan dochterondernemingen	-	311	-	-	-	311
Mutatie overige leningen	-	-	1	-	-	1
Mutatie reële waarde financiële instrumenten in eigen vermogen	20	-	-	8	-	28
Translatieverschillen	4	14	2	-	-	20
Per 31 december 2014	6.177	2.040	26	8	4	8.255
Resultaat dochterondernemingen	264	-	-	-	-	264
Mutatie uitgestelde belastingvorderingen	-	-	-	-	- 4	- 4
Mutatie leningen aan dochterondernemingen	-	50	-	-	-	50
Mutatie overige leningen	-	-	- 26	-	-	- 26
Mutatie reële waarde financiële instrumenten in eigen vermogen	35	-	-	45	-	80
Verkoop afgeleide financiële instrumenten	-	-	-	- 13	-	- 13
Aankoop belang minderheidsaandeelhouders	- 8	-	-	-	-	- 8
Translatieverschillen	6	15	3	-	-	24
Per 31 december 2015	6.474	2.105	3	40	-	8.622

3. Eigen vermogen

Voor een toelichting op het verloop van het eigen vermogen wordt verwezen naar het geconsolideerde mutatieoverzicht groepsvermogen dat is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. Een toelichting op de afzonderlijke vermogenscomponenten wordt gegeven in toelichting 24 van de geconsolideerde jaarrekening.

Op grond van Titel 9 Boek 2 BW worden wettelijke reserves onderkend. De wettelijke reserves van Eneco Holding N.V. zijn te onderscheiden in een herwaarderingsreserve, reserve translatieverschillen, reserve kasstroomafdekkingen, reserve niet-uitgekeerde winsten deelnemingen en een reserve kosten onderzoek & ontwikkeling.

Uitkeerbare resultaten

In 2015 is voor € 20,62 dividend per aandeel uitkeerbaar gesteld (2014: € 24,24). Eneco heeft in 2015 € 102,5 mln. dividend ter beschikking gesteld aan haar aandeelhouders (2014: € 120 mln.). Dit bedrag is in april 2015 uitgekeerd aan de aandeelhouders.

Per 31 december 2015 bedraagt het niet-uitkeerbare vermogen dat toe te rekenen is aan de aandeelhouders van Eneco Holding N.V. € 1.032 mln. (2014: € 1.031 mln.). Waarbij voor de reserve kasstroomafdekkingen de individuele methode is toegepast.

4. Rentedragende schulden

De rentedragende schulden betreffen voornamelijk onderhandse leningen verstrekt door institutionele beleggingsinstellingen zoals vermeld in toelichting 27 van de geconsolideerde jaarrekening.

De vergelijkende cijfers 2014 zijn voor presentatiedoeleinden aangepast, waarbij een verschuiving heeft plaatsgevonden binnen de categorie kortlopende verplichtingen van rentedragende schulden naar schulden aan groepsmaatschappijen.

5. Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Aansprakelijkheidsstelling

Eneco Holding N.V. heeft voor haar dochterondernemingen die in het Overzicht van belangrijkste dochterondernemingen, joint operations, joint ventures en geassocieerde deelnemingen zijn gemarkeerd met * een hoofdelijke aansprakelijkheidsverklaring afgegeven zoals bedoeld in artikel 403, lid 1, sub f, Titel 9 Boek 2 BW. Dit geldt eveneens voor de volledige lijst die ten kantore van het Handelsregister te Rotterdam is gedeponeerd.

Eneco Holding N.V. vormt met vrijwel al haar dochterondernemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Alle vennootschappen van deze eenheid zijn hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de eenheid. Daarnaast maakt Eneco Holding N.V. onderdeel uit van een fiscale eenheid voor de omzetbelasting voor een deel van de groep. Alle vennootschappen van deze eenheid zijn hiermee hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschuld van de eenheid.

Uit hoofde van de deelname in de cashpool van de Groep is Eneco Holding N.V. hoofdelijk aansprakelijk, tezamen met andere deelnemers, voor de tekorten in de cashpool als geheel.

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Garanties

Voor de door Eneco Holding N.V. verstrekte concerngaranties wordt verwezen naar toelichting 30 'Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen' van de geconsolideerde jaarrekening.

Overige verplichtingen

De overige niet uit de balans blijvende verplichtingen van Eneco Holding N.V. zijn per 31 december 2015 € 15 mln. (2014: € 9 mln.). Deze bedragen zijn reeds opgenomen in toelichting 29 'Operationele leases' en toelichting 30 'Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen' van de geconsolideerde jaarrekening.

6. Accountantskosten

Onderstaande honoraria hebben betrekking op de accountantskosten en adviesdiensten door de externe accountant van Eneco: Deloitte Accountants B.V., zoals gedefinieerd in artikel 1.1 van de 'Wet toezicht accountantsorganisaties' (Wta), alsook de aan de accountantsorganisatie gelieerde entiteiten van het Deloitte-netwerk.

x € 1.000	2015	2014
Controle van de jaarrekening	945	912
Andere controleopdrachten	973	851
Andere niet-controle diensten	331	155
Totaal	2.249	1.918

In het honorarium voor de controle van de jaarrekening van Eneco Holding N.V. zijn de werkzaamheden voor de geconsolideerde en vennootschappelijke jaarrekening van deze vennootschap opgenomen.

De andere controleopdrachten betreffen de controlewerkzaamheden voor statutaire jaarrekeningen van dochtermaatschappijen en hieraan gerelateerde opdrachten. Andere niet-controle diensten betreffen diensten die zijn toegestaan volgens de Wta en (gedeeltelijk) in rekening zijn gebracht door de aan de accountantsorganisatie gelieerde entiteiten van het Deloitte-netwerk (2015 € 331 duizend en 2014 € 155 duizend).

Rotterdam, 19 februari 2016

Eneco Holding N.V.

Raad van Bestuur

J.F. (Jeroen) de Haas, voorzitter
C.J. (Kees-Jan) Rameau
G.A.J. (Guido) Dubbeld
M.W.M. (Marc) van der Linden

Raad van Commissarissen

E.H.M. (Edo) van den Assem, voorzitter
H.G. (Henk) Dijkgraaf
M.B.A. (Marco) Keim
M. (Marika) van Lier Lels
A. (Atzo) Nicolai
M. (Mirjam) Sijmons
K.G. (Klaas) de Vries
R. (Rob) Zandbergen

Overige gegevens

1. Gebeurtenissen na balansdatum

Voor de gebeurtenissen na balansdatum wordt verwezen naar toelichting 34 op de geconsolideerde jaarrekening.

2. Winstbestemming

Volgens de statuten van de vennootschap kan het bestuur met goedkeuring van de Raad van Commissarissen een gedeelte ter grootte van maximaal de helft van de winst die voor uitkering beschikbaar is toevoegen aan de reserves. Het resterende gedeelte staat ter beschikking van de algemene vergadering van aandeelhouders. De algemene vergadering kan besluiten het resterende gedeelte geheel of gedeeltelijk uit te keren. Hetgeen niet wordt uitgekeerd wordt toegevoegd aan de reserves.

Voorstel winstbestemming 2015

Aan de Algemene Vergadering van Aandeelhouders wordt voorgesteld te besluiten tot een dividendbetaling aan de aandeelhouders van 50% van het aan aandeelhouders van Eneco Holding N.V. toe te rekenen resultaat na belastingen. Dit betekent over 2015 een uitkering van € 19,72 per aandeel tot een totaal van € 98 miljoen. Het dividend zal worden uitgekeerd op de gangbare datum, te weten op 21 april 2016.

3. Controleverklaring en assurance-rapport van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de Raad van Commissarissen van Eneco Holding N.V. en alle overige belanghebbenden

Verklaring over de jaarrekening 2015 en assurance-rapport betreffende de in het jaarverslag 2015 opgenomen Strategische Key Performance Indicatoren

Ons oordeel

Betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015 van Eneco Holding N.V. (de "Vennootschap") te Rotterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde en de vennoetschappelijke jaarrekening.

Naar ons oordeel geeft:

- de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vennootschap op 31 december 2015 en van het resultaat en de kasstromen over 2015 in overeenstemming met International Financial Reporting Standards zoals aanvaard binnen de Europese Unie ("EU-IFRS") en met Titel 9 Boek 2 BW; en
- de vennoetschappelijke jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van de vennoetschap op 31 december 2015 en van het resultaat over 2015 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Betreffende de Strategische Key Performance Indicatoren

Naar ons oordeel:

- zijn de Strategische Key Performance Indicatoren op pagina's 4-5 met nummers 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 (de "KPI's") in het Bestuursverslag 2015 in alle van materieel belang zijnde aspecten een betrouwbare en toereikende weergave van het beleid van de Vennootschap ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied gedurende 2015; en
- is het Bestuursverslag op pagina's 2-87 en 156-171 (het "Verslag"), in alle van materieel belang zijnde aspecten, opgesteld in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines versie 4, niveau 'Core', van het Global Reporting Initiative (het "GRI").

Wat hebben we gecontroleerd

Betreffende de jaarrekening

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde balans per 31 december 2015;
- de volgende overzichten over 2015: de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde overzicht van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het geconsolideerde kasstroomoverzicht en het geconsolideerde mutatieoverzicht groepsvermogen; en
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De vennoetschappelijke jaarrekening bestaat uit:

- de vennoetschappelijke balans per 31 december 2015;
- de vennoetschappelijke winst- en verliesrekening over 2015; en
- de toelichting met een overzicht van de belangrijke grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Betreffende de Strategische Key Performance Indicatoren

Wij hebben de KPI's in het Verslag gecontroleerd en wij hebben de juiste toepassing van de G4-richtlijnen van het GRI op het Verslag vastgesteld. Dit Verslag omvat een weergave van het beleid van de Vennootschap ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied gedurende 2015.

Voor 2013 en 2014 hebben wij KPI met nummer 10 niet gecontroleerd.

De basis voor ons oordeel

Algemeen

Wij zijn onafhankelijk van de vennootschap zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Betreffende de jaarrekening

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de bijlage 'Nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheden'.

Betreffende de Strategische Key Performance Indicatoren

Wij hebben onze controle met betrekking tot het verslag verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 3810N, "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen". Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de bijlage 'Nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheden'.

Onze controlebenadering

Betreffende de jaarrekening

Wij hebben als onderdeel van de controle de materialiteit bepaald en die gebruikt om de risico's op een materiële afwijking in de jaarrekening in te schatten. In het bijzonder hebben we de posten getoetst met een relatief hoge subjectiviteit; daar waar schattingen met betrekking tot onzekere toekomstige ontwikkelingen een rol spelen. We hebben bijzondere aandacht besteed aan het risico dat het management interne beheersingsmaatregelen doorbreekt en het risico van materiële afwijkingen als gevolg van fraude. Daarnaast hebben we bijzondere aandacht besteed aan de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking.

Betreffende de Strategische Key Performance Indicatoren

Wij hebben als onderdeel van de controle de materialiteit bepaald per KPI en die gebruikt om de risico's op een materiële afwijking in het Verslag in te schatten. Bij onze controle hebben wij bijzondere aandacht besteed aan de KPI's met betrekking tot Impact op de aarde – One Planet Thinking (nummers 6 en 7) en de toets of het Verslag, in alle van materieel belang zijnde aspecten, is opgesteld in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines versie 4, niveau 'Core', van het GRI.

Materialiteit

Algemeen

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Betreffende de jaarrekening

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op EUR 33 miljoen. Deze materialiteit is gebaseerd op een weging van factoren waarvan de belangrijkste zijn:

- 0,8% van de opbrengst energielevering, -transport en energie gerelateerde activiteiten gedurende de laatste 3 jaren; en
- 10% van het resultaat voor belastingen gedurende de laatste 3 jaren.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met de Raad van Commissarissen overeengekomen dat wij aan de Raad van Commissarissen, tijdens onze controle geconstateerde, afwijkingen boven de EUR 1,6 miljoen rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

Overzicht materialiteit

Materialiteit voor de jaarrekening als geheel	EUR 33 miljoen
Basis voor de materialiteit	0,8% van de opbrengst 10% van het resultaat voor belastingen
Rapportagetolerantie voor geconstateerde afwijkingen	EUR 1,6 miljoen

Betreffende de Strategische Key Performance Indicatoren

Wij hebben de materialiteit per KPI bepaald. Deze materialiteit is per KPI gebaseerd op 5% van de gerealiseerde waarde in 2015.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Reikwijdte van de groepscontrole van de jaarrekening

De Vennootschap staat aan het hoofd van een groep van entiteiten (de "Groep"). De financiële informatie van de Groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de Vennootschap.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle van de Groep. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de onderdelen van de Groep, zijnde de business units van de Vennootschap. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de business units of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de business units geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Onze controle van de Groep heeft zich met name gericht op de significante business units. Wij hebben:

- bij Stedin een controle uitgevoerd van de financiële verantwoording; en
- bij andere business units een controle van bepaalde rekeningsaldi, transactiestromen of toelichtingen, gespecificeerde controlewerkzaamheden of beoordelingswerkzaamheden uitgevoerd, waarbij wij voor Eneco België gebruik hebben gemaakt van andere accountants binnen het Deloitte-netwerk.

Audit coverage

Audit coverage geconsolideerde opbrengsten	84%
Audit coverage totaal activa	85%

Met bovengenoemde werkzaamheden bij de business units van de Vennootschap, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, hebben wij voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de Groep verkregen om een oordeel te geven over de geconsolideerde jaarrekening.

De kernpunten van onze controle van de jaarrekening

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met de Raad van Commissarissen gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Schattingonzekerheid bij het bepalen van de energiebalans

Beschrijving van het kernpunt

Middels de energiebalans elektriciteit en gas (de "Energiebalans") worden in- en verkoop met elkaar in overeenstemming gebracht. Bij het opstellen van de Energiebalans spelen de volgende processen een belangrijke rol: allocatie, reconciliatie, brutomargemodellering, aansluitregistratie en schatting van het netverlies. De Energiebalans vormt daarmee de basis voor de (volledigheid van de) opbrengst energielevering en de daarmee samenhangende balansposten. De inschatting van de omzet binnen de Energiebalans was een kernpunt in onze controle omdat het inschattingsproces in enige mate complex en subjectief is en gebaseerd is op veronderstellingen, waaronder het verbruik door afnemers van elektriciteit en gas. Wij verwijzen hierbij ook naar toelichting 3 'Opbrengst energielevering, -transport en energie gerelateerde activiteiten' op de geconsolideerde winst en verliesrekening waarin de schatting van de opbrengsten nader uiteengezet is.

De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd

Wij hebben de opzet en het bestaan van de interne beheersingsmaatregelen van de Vennootschap met betrekking tot het proces voor het opstellen van de Energiebalans getoetst. Daarnaast stelden wij vast dat de informatie waarop de omzetschatting is gebaseerd betrouwbaar is en dat de gehanteerde veronderstellingen in het model van de Energiebalans redelijk, relevant en consistent zijn toegepast. Wij verifieerden de rekenkundige integriteit van het model van de Energiebalans. Daarbij besteedden wij bijzondere aandacht aan het gekoppelde standaardjaarverbruik en de schatting van de invloed van de weersomstandigheden op het verbruik. Wij verrichtten ook controlewerkzaamheden met betrekking tot nacalculatieresultaten voor oude leveringsjaren en de per jaareinde nog te factureren omzet, waaronder afloopcontrole in 2016.

Duurzame waardevermindering van (im)materiële vaste activa

Beschrijving van het kernpunt

De (im)materiële vaste activa vormen een significant deel van de balans van de Vennootschap. Ontwikkelingen in regulering en omstandigheden op de energiemarkten kunnen ertoe leiden dat (im)materiële vaste activa duurzaam in waarde zijn verminderd. Zowel (1) het onderzoek naar indicaties die wijzen op een mogelijke bijzondere waardevermindering van de kasstroomgenererende eenheden van de activa, als (2) de test op een duurzame waardevermindering, die de Vennootschap, op basis van EU IFRS, in ieder geval verplicht is uit te voeren voor kasstroomgenererende eenheden waar goodwill aan is toegewezen, zijn significant voor onze controle gezien de onzekere ontwikkelingen in de elektriciteits- en gasprijzen en omdat het inschattingsproces in enige mate complex en subjectief is en gebaseerd is op veronderstellingen, waaronder de disconteringsvoet.

De geregleerde activa vormen het grootste deel van de (im)materiële vaste activa (61%). De geregleerde netwerken worden gewaardeerd in overeenstemming met het EU-IFRS herwaarderingsmodel, waarbij periodiek aansluiting wordt gezocht bij de gestandaardiseerde activawaarde (de "GAW"). Binnen de regulering wordt een netbeheerder in staat gesteld om de GAW met een (geregleerd) rendement terug te verdienen. Voor deze categorie activa is het risico van duurzame waardevermindering derhalve beperkt. De niet-geregleerde activa bestaan voor een groot deel uit duurzame productiemiddelen (37%). Aangezien deze activa geen instroom van middelen genereren die in ruime mate onafhankelijk is van andere activa, worden deze activa in samenhang getoetst op eventuele duurzame waardeverminderingen. Activering van uitgaven op significante projecten in aanbouw (2%) vindt plaats conform Eneco's "decision gate" model waarbij bepalend is in hoeverre de uitgaven voldoen aan de EU-IFRS activeringscriteria.

De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd

Wij hebben het onderzoek van management naar indicaties die wijzen op een mogelijke bijzondere waardevermindering van de kasstroomgenererende eenheden van de activa getoetst. Ook toetsten wij of de goodwill, die is toegerekend aan de groep van kasstroomgenererende eenheden ("KGE's") die het bedrijfssegment Energiebedrijf Eneco vormt duurzaam in waarde is verminderd, waarbij wij gebruik hebben gemaakt van onze eigen waarderingsdeskundigen. Wij toetsten de opzet en het bestaan van interne beheersingsmaatregelen gericht op de totstandkoming van de impairment test van management. Verder verifieerden wij de betrouwbaarheid van de informatie waarop de verwachtingen zijn gebaseerd alsook de redelijkheid, relevantie en consistentie van de gehanteerde veronderstellingen. Daarbij besteedden wij bijzondere aandacht aan de gehanteerde vermogenskostenvoet (WACC) en de prognose van de kasstromen in het bedrijfswaardemodel. We hebben ook aandacht besteed aan de toelichtingen over de veronderstellingen en de uitkomst van de impairment test zoals zijn opgenomen in toelichting 14 'Immateriële vaste activa' van de jaarrekening. Daar wordt specifiek vermeld dat de realiseerbare waarde (bedrijfswaarde) van deze groep van KGE's boven de boekwaarde ligt.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Beschrijving van het kernpunt

De Vennootschap is in belangrijke mate afhankelijk van de IT-infrastructuur voor de betrouwbaarheid en continuïteit van de bedrijfsactiviteiten en voor de totstandkoming van betrouwbare financiële verslaggeving.

De financieel-administratieve processen ten grondslag aan de financiële verslaggeving worden gevoed en ondersteund door een groot aantal systemen, applicaties en interfaces (de "IT-infrastructuur") die onderling in enige mate van elkaar afhankelijk zijn. Het ontwerp, het bestaan en de werking van de IT-beheersmaatregelen waarmee deze systemen en applicaties worden beheerst zijn kritisch voor de voortdurende betrouwbaarheid en continuïteit van de processen van Eneco en daarmee voor de totstandkoming van de jaarrekening. De IT-infrastructuur die de klantprocessen ondersteunt verwerkt bijvoorbeeld grote volumes aan transacties. Aantasting van de integriteit van (klant)data of uitval kunnen ertoe leiden dat de facturatie en de omzetschatting niet juist, volledig en tijdig plaatsvindt en dat herstel daarvan complex en ingrijpend is. De IT-infrastructuur die de handelsactiviteiten van Eneco ondersteunt is vanwege het grote volume, het belang voor de financiële resultaten en de complexiteit ook kritisch. Om deze reden waren belangrijke aandachtsgebieden bij onze werkzaamheden onder andere change management en informatiebeveiliging.

De wijze waarop dit kernpunt door ons is gecontroleerd

Wij hebben de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking getoetst, uitsluitend voorzover noodzakelijk binnen de reikwijdte van de controle van de jaarrekening. Daarbij hebben we gespecialiseerde IT-auditors opgenomen in ons controleteam. Onze werkzaamheden bestonden uit de evaluatie van voor de controle van de jaarrekening relevante ontwikkelingen in de IT infrastructuur en daaropvolgend het testen van de opzet, het bestaan en de werking van IT-beheersmaatregelen relevant voor de controle van de jaarrekening. In onze management letter aan het bestuur hebben we meerdere relevante tekortkomingen die wij constateerden gerapporteerd en aanbevelingen gedaan, gericht op verdere verbeteringen. Met aanvullende, gegevensgerichte, werkzaamheden stelden wij vast dat de geconstateerde tekortkomingen geen materiële afwijkingen in de jaarrekening tot gevolg hadden. Verwezen wordt ook naar de alinea 'Risicoclusters' op pagina's 164-165.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Commissarissen voor de jaarrekening en het Verslag

Het bestuur van de Vennootschap is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven in overeenstemming met EU-IFRS en met Titel 9 Boek 2 BW en voor het opstellen van het jaarverslag in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Vennootschap.

Het bestuur van de Vennootschap is tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag in overeenstemming met de Sustainability Reporting Guidelines versie 4, niveau 'Core', van Global Reporting Initiative (GRI), inclusief het identificeren van stakeholders en het bepalen van materiële onderwerpen. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van het Verslag en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in het hoofdstuk Verslaggevingsbeleid.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening en het Verslag

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraude ontdekken.

Wij verwijzen naar de bijlage bij de controleverklaring zoals opgenomen op pagina's 154-155 voor een nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheden.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd; en
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Benoeming

Wij zijn door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders benoemd als accountant van de Vennootschap vanaf de controle van het boekjaar 1997 en zijn sindsdien tot op heden de externe accountant.

Rotterdam, 19 februari 2016

Was getekend,

drs. J.A. de Bruin RA

Bijlage: nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheden

Bijlage: Nadere beschrijving van onze verantwoordelijkheden

Betreffende de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vennootschap.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen of de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, alsmede het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vennootschap haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Commissarissen dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Raad van Commissarissen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met de Raad van Commissarissen hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of, in buitengewoon zeldzame omstandigheden, wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Betreffende de Strategische Key Performance Indicatoren

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over het verslag op basis van onze controle. Wij hebben onze controle met betrekking tot het verslag verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder Standaard 3810N, "Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen". Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat het Verslag geen afwijkingen van materieel belang bevat.

De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat het verslag een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opstellen van het verslag, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de entiteit. Een assurance-opdracht tot het verstrekken van redelijke mate van zekerheid omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor het Verslag en van de redelijkheid van de door het bestuur van de entiteit gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van het verslag.

Onze belangrijkste werkzaamheden bestonden uit:

- Het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de relevante maatschappelijke thema's en kwesties, relevante wet- en regelgeving en de kenmerken van de organisatie.
- Het evalueren van de aanvaardbaarheid van het verslaggevingsbeleid en de consistente toepassing hiervan, waaronder het evalueren van de uitkomsten van de dialoog met belanghebbenden en de redelijkheid van schattingen gemaakt door het management.
- Het evalueren van het toepassingsniveau volgens de Sustainability Reporting Guidelines versie 4 van GRI.
- Het evalueren van de opzet en implementatie en het testen van de werking van de systemen en processen voor informatieverzameling en -verwerking voor de informatie in het Verslag.
- Het afnemen van interviews bij het management op groepsniveau verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie en -beleid.
- Het afnemen van interviews bij relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie voor het Verslag, het uitvoeren van interne controles op gegevens en de consolidatie van gegevens in het Verslag.
- Het toetsen van relevante gegevens en van de interne en externe documentatie, op basis van deelwaarnemingen, om de betrouwbaarheid vast te stellen van de informatie in het Verslag.
- Het analytisch evalueren van data en trends aangeleverd met betrekking tot de KPI's.